

DOMOLJUB

Izkušna vsak četrtlet. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 3 K 60 v, za Ameriko in druge tuje države 4 K 60 v.) — Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeve ulice šte. 2. Miročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeve ulice št. 2.

**SLOVENSKEMU LJUDSTVU
V PODUK IN ZABAVO.** ❁

Inserati se sprejemajo po sledečih cenah: Enostopna petstvarna (šestina „Domoljubove“ širine 34 mm) stane za enkrat 30 v. Pri večkratnem objavljenju primeren popust po dogovoru. — Posamezne številke se prodajajo po 10 v. Čekovni promet poštino-hranilničnega urada šte. 824.797.

Štev. 48.

V Ljubljani, dne 29. novembra 1906.

Leto XIX.

Privilegiranci.

Ko brskajo zgodovinarji po zapuščenih kotih razpadajočih graščin, najdejo včasih zaprašen, že od moljev razjeden papir, na katerem so zapisane stare pravice, ki so jih podeljevali kralji in cesarji baronom in grofom. Privilegije imenujemo te papirje in privilegirance tiste, ki so jih dobili, dasi jih po navadi niso zaslužili. Tista lepa doba teh predprav, ki so tlačile nekdanje naše ljudstvo, našega kmeta, je pa, hvala Bogu, minila. Vendar pa si ta gospôda ne more misliti, da je minil zanjo tisti zlati čas in zato se upira naša gosposka zbornica, v kateri sedé ponajveč nemški plemenitaši, zoper ljudske pravice, zoper splošno in enako volivno pravico.

Zgodovina avstrijske države je cela vrsta takih privilegijev, ki so jih dobivali nemški plemenitaši proti slovenskemu ljudstvu. Ko so prišli Slovenci nekako pred 1300 leti v naše kraje, so bili svoji gospodje. A ko jih je podvrгла kruta frankovska pest, jim je vzela svobodo in na podlagi kraljevih privilegijev je postal slovenski kmet suženj na lastni zemlji. Skoraj tisoč let je sesal nemški graščak zdravo kri slovenskega kme-

ta, ki se je potil zanj na tlaki in mu leto za letom odrajal brezobzirno terjano desetino. Meščanstvo, tudi privilegirano, je ravno tako trlo v znamenju nemštva ubogega slovenskega trpina. Kmečki upori 15. in 16. stoletja pričajo, kako neznosen je bil jarem, ki je žulil kmetov hrbet. Dih svobode, ki je zavel po Evropi vsled francoske revolucije, je strl l. 1848 verige tlačanstva in podložnosti. Obljubljevali so kmetu — in kmet je bil edini pravi zastopnik slovenskega naroda — svobodo v ustavi, delež pri vladanju. A ta konstitucija je bila le slepilo, za katerim se je skrivala cela vrsta privilegijev nemškemu plemstvu in nemčurskemu meščanstvu. Minister Schmerling — nesrečnega spomina — je hotel ubiti slovenski narod s tem, da je dal kmetu na Kranjskem v deželnem zboru samo 16 poslancev, malemu številu nemških baronov 10 in mestom tudi 10 poslancev. Enake privilegije je dovolil za državni zbor, hujše še za druge slovenske dežele.

Z našim razvojem, z napredovanjem naše izobrazbe pa smo spoznali zajca, ki tiči za temi privilegiji. Zato zahteva danes slovensko ljudstvo splošno in enako volivno pravico. Vsakemu svoj glas, nobenemu več!

Naši liberalci so se gledé na volivno vprašanje pokazali ne samo nepopisno grde in hinavske, marveč tako smešne, da se jim mora v obraz krotati vsak pameten človek. Vsake polure takorekoč trdijo nekaj drugega. Dokler so upali, da se splošna in enaka volivna pravica ne uvede, so dejali, da so zanjo; ko je bilo treba v zbornici delati zanjo, je Tavčar s svojimi tovariši temu nagajal, poizkusil celo z obštrukcijskimi govori, in glasoval je proti.

Na zaupnem shodu so liberalci sprejeli v svoj program, da se hočejo bojevati za splošno in enako volivno pravico, še tisti teden sta pa liberalni Plantan in Ferjančič glasovala proti enakosti in Tavčar je celo nasproti govoril. S takimi ljudmi je seveda vsaka pametna beseda nemogoča. Vse so in nič; za vse so na popirju, v resnici pa samo zase in za svoj žep.

Naj se tudi repenčijo naši liberalci in plemenitaški privilegiranci v svoji zbornici, kjer jim že pajek prede mreže — slovensko ljudstvo hoče svojo pravico in jo bo doseglo navzlic dr. Tavčarju in baronu Šveglu. Naša zahteva je in ostane: splošna enaka volivna pravica za državni in deželni zbor!

Izobrazbi.

Črtice iz zvezdoslovja.

II.

Nepremičnice.

Vse, kar smo dosedaj obdelali, sonce, planeti, kometi in meteori, vse to je le neskončno majhen del onega, kar se nahaja v vse-miru. Preostaja nam ogledati si večino zvezd, ki krasijo nebo, a ne spadajo med spremljevalce našega solnca. Doslej smo govorili prav za prav samo o solncu in onih nebesnih telesih, ki se sučejo okoli solnca. Povabim tedaj prijaznega čitatelja, da se poda v mislih v daljne daljine, da spozna božja čuda. Ako je ponočno nebo jasno, se vidi na njem s prostim očesom okoli 6000 zvezd. Sijaj ni vsem enak, nekatere so posebno svetle, druge komaj vidne. Posamezne skupine zvezd imajo raznovrstne oblike, v katerih so našli ljudje marsikako podobnost s predmeti, ki jih vidimo na zemlji. Po tej sličnosti so dobile posamezne skupine svoja imena n. pr. veliki in mali voz, dvojčki, ribe, pes itd. Vse te neštete zvezde so po nauku zvezdoslovja sama solnca, podobna našemu, samo da so nekatera še večja. Daljavo od njih do nas je naravnost ogromna. Zvezdoslovci te razdalje ne merijo več z milijoni kilometrov, ampak po številu let, ki jih potrebuje svetloba, da pride do nas. Slišali smo že, da svetloba preleti v eni sekundi 300 tisoč kilometrov, in si že komaj predstavljamo dolgot pot, ki jo napravi v eni sekundi, kaj šele v enem letu. V eni sekundi bi preletela svetloba nad sedemkrat okoli zemlje. Najbližje nepremičnice so tako daleč, da potrebuje svetloba več let, predno pride do nas, in kolikor let je za to treba, toliko svetlobnih let je oddaljena dotična zvezda od naše zemlje. Izračunali so daljavo še le nekaterim najbližjim zvezdam, bolj oddaljenim še ne. Najbližja znana nepremičnica je od nas oddaljena štiri svetlobna leta, t. j. svetloba rabi od nje do nas štiri leta. Ta daljavo je 225-tisočkrat tako velika, kot razdalja od solnca do zemlje. So našli pa tudi take, kjer potrebuje svetloba po 100 in še več let za svojo pot do nas. Ako bi n. pr. taka zvezda naenkrat ugasnila, bi jo mi videli še celih sto let sijati na nebu. Še le čez 100 let bi takorekoč videli, da je ni več. Saj tudi glas zvona slišimo pozneje, kakor zvon v resnici zapoje. Mi še slišimo zvon nekaj sekund, ko v resnici zvon ne zvoni več. Ne le daljavo, tudi število teh solnc je velikansko. V najboljših daljnogledih se jih vidi blizu 60 milijonov. Po barvi in sijaju se ločijo solnca v štiri vrste. Ena so bela, druga zlatorumena, sem spada naše, tretja izpreminjajo svoj sijaj in četrta so rudečkasta. Različna so torej po velikosti, daljavi, barvi, težko, da je eno enako drugemu. Samo oblika kroglice je vsem lastna. Zanimive so zlasti izpremenljive zvezde. Nekaj časa sijajo vedno enako, zatem postajajo vedno slabše, da se nazadnje popolnoma izgube za naše oči, a kmalu jim zopet začne naraščati sijaj. Tako se menjajo neprestano in vsako stanje traja vedno določen čas. Vzrok temu pojavu so temna telesa, ki jih obletavajo podobno planetom našega solnca, a jih ne moremo videti, ker je odbita svetloba preslaba, da bi prišla do nas. Dostikrat se pojavijo na nebu tudi nove zvezde. L. 1572. je zasijala na nebu taka nova zvezda in sicer tako močno, da se je videla ob belem dnevu s prostim očesom. Pomalem je bil sijaj postajal slabši in ob enem se je izpremenila barva iz bele v žolto ali rumeno in naposled v rudečo. Odkod te nove zvezde? Lahko se zgodi, da zadeneta

dva svetova skupaj in vsled strašno vročine, ki se pri tem razvije, postane vse žareče. Mogoče je pa tudi, da iz notranjine zvezde same pridruže razžarjeni plini in zažgejo takorekoč vse površje, kot se v mali meri zgodi na zemlji pri izbruhih ognjenikov. Po lepih barvah se odlikujejo takozvane dvostoke ali dvoj-nate zvezde. To sta namreč dva solnca, katerih eno se vrti okoli drugega. Redko sta oba enake barve. Ako je eno belo, je drugo žolto ali rudeče, rudeče solnce ima zelenega tovariša. Žalibog, da s prostim očesom teh krasot ne malo vidimo!

Vsak gotovo pozna rimsko često. Tako imenujemo beli pas, ki se vleče po nebu od ene strani do druge, je na nekaterih mestih svetlejši in se semintla razcepi na več delov. Tudi ta svetli pas izpolnjujejo same zvezde, silno gosto posejane in od nas neizmerno oddaljene, da se vidi kot čisto majhne svetle točke. Na nekaterih mestih so tako goste, da se takorekoč skupaj drže. A ne smemo si misliti, da je res ena pri drugi, pač pa je ena za drugo in ker jo vidimo mimo nje, se nam zdi, da sta čisto skupaj. Morda je ena bolj oddaljena od druge kot mi od najbližje nepremičnice. Razume se, da so tudi zvezde v rimski cesti sama solnca. Rimska cesta je za nas nekaka meja, do katere sega človeško oko, dalje ni mogoče prodreti tudi z najboljšim daljnogledom.

Videli smo, da se člani naše solnčne družine neprestano gibljejo, da ni niti sledu kakega mirovanja. Ali ni vsakemu na jeziku vprašanje: Je li mogoče, da bi se samo planeti okoli našega solnca gibali, vsa druga neštevila solnca, ki jih vidimo, pa večno mirovala kakor prikovana na mesto? Ni li verjetno, da tudi v daljnem vse-miru ne vlada pokoj, ampak neprestano vrvenje? Tudi na to vprašanje nam zvezdoslovje lahko vsaj nekoliko povoljno odgovori. Že za precejšnje število zvezd znamo, da se gibljejo, nekatere hitreje, druge počasneje, nekatere proti nam, druge od nas. Brzina nekaterih je naravnost nepojmljiva, do 60 km in še več v sekundi. A kako, da mi tega ne zaznamo in vidimo nebo vedno enako? Zaradi daljave. Neka zvezda leti po vse-miru s hitrostjo 60 km v sekundi, a nam se zaradi ogromne oddaljenosti vidi, da se v 800 letih premakne samo za eno širino meseca, kot se mesec vidi od nas. Če dalje pomislimo, da šele kakih 300 let pazno motrijo nebo, nam bo jasno, da je težko zaznati kako izpremembo. Mogoče, da celo jako verjetno je, da se vse zvezde gibljejo in jim torej po krivici pravimo nepremičnice. Celo naše solnce se premika po vse-miru z verjetno brzino 25-tih kilometrov v sekundi in vleče seboj vse planete, njih mesece, komete, meteore. Torej se naša zemlja premika ne samo okoli svoje osi in okoli solnca, ampak se s solncem vred po svetovnem prostoru. V toliko moramo tedaj popraviti prej povedano, da solnce stoji nepremično na istem mestu. To gibanje se dá spoznati iz tega, da se na eni strani, kamor se pomikamo, zvezde nekoliko razmikajo, na nasprotni strani pa stiskajo. Ne vemo pa, ali se vrši to gibanje v ravni smeri, ali v krivi črti okoli kakega središča. Kje je cilj vsega gibanja v vse-miru, ni znano, neke mora gotovo biti. Nam bi se zdelo skoro najverjetnejše, da se vsa nebesna telesa sučejo v krog okoli enega središča, katerega pa še ne poznamo. Morebiti pa se premika, kakor rečeno vse svetovje v ravni črti naprej, Bog sam vedi kam. Dokazano doslej v tem oziru še ni ničesar. Najbrže ima vsako solnce okoli sebe več planetov, ki jih pelje seboj, kakor naše solnce pelje s seboj na svoji poti vse planete.

Težko si je predstavljati, kako da zvezde nad nami, če so res tako velike in vsled tega

tudi težke, ne padejo dol. Mi smo vajeni misliti, da mora vse, kar ni podprto, pasti, ker vidimo tako na zemlji. A pomisliti moramo, da na zemlji dela vse to njena privlačna moč. Ako bi se pa mogli naenkrat prestaviti v vse-mir, kjer bi daleč naokoli ne bilo nobenega telesa, ki bi nas privlačilo, bi bili brez teže in bi ostali vedno na istem mestu. Ko bi — recimo — v teku let, ko bi mi stali tako sami v svetovnem prostoru, prišla naša zemlja nad našo glavo, bi naš ona potegnila k sebi na vzgor in ne bi ona padla dol, ker bi zemlja močnejše privlačila nas kvišku, kakor pa mi zemljo dol.

Preostaja nam še vprašanje, kako je z življenjem v vse-miru. Je-li vse mrtvo in smo mi edini, ki gledamo krasoto božjega stvarstva? Stvarnik je po svoji neskončni modrosti ustvaril gotovo vsako najmanjšo starco v gotov namen, in skoro ni misliti, da bi bil napravil neštevilne svetove samo nam v zabavo. Verjetneje je, da je njegova dobrotnost poklicala tudi na drugih svetovih v življenje bitja podobna ali še popolnejša kot smo mi. Tako samo sklepamo, gotovega pa ne vemo ničesar.

Zgodovina zvezdoslovne znanosti.

Že iz teh kratkih vrstic posnamemo, da je polje astronomije res ogromno, da so pa kljub temu uspehi precej znatni, ki si jih je pridobila v raziskavanju vse-mira. Bilo je pa tudi treba kakih 3000 let opazovati nebesna telesa, da so vsaj napol razrešili to veliko uganko. Ne bilo bi odveč, ako pogledamo nekoliko v zgodovino zvezdoslovne znanosti.

Kakor dandanes otroci, so mislili stari narodi, Grki in Rimljani, v prvih časih, da so zvezde luči na nebu, katere so prižgali bogovi v veselje ljudem. Zemlja se jim ni zdela okrogla, ampak so jo smatrali za ravno ploskev, ki jo baje obdaja od vseh strani morje. Zvezde so si mislili pritrjene na votli prozorni kroglic, ki se vsak dan obrne enkrat okoli osi. A niso si mogli razložiti po teh nazorih, kako da mesec menja svojo svetlobo. Tudi so opazili, da se ne gibljejo vse zvezde z enako hitrostjo. Da bi to razložili so rekli, da je več takih prozornih krogelj, na eni so prikovane zvezde, ki se hitreje gibljejo, na drugih zopet počasneje. Kakih 100 let po Kristusovem rojstvu je zvezdoslovec Ptolomej za vedno ovrgel misel o teh prozornih kroglih in je učil, da je zemlja kroglica, ki stoji na sredi vse-mira in vse zvezde kakor tudi mesec in solnce se sučejo okoli nje v kroglih. Tako misli nepoučen človek še dandanes. Razne dozdevne nepravilnosti v gibanju si je raztolmačil na silno zamotan način, o katerem pa ne moremo razpravljati. Ta nauk je veljal kakih 1500 let kot neovrgljiv. Okoli leta 1500 je Poljak Kopernik, torej Slovan, razdril ono zgradbo Ptolomejevo in izrekel prvi osnovno resnico, da zemlja ni središče vse-mira, ampak središče je solnce, okoli katerega se vsi planeti vrtijo. Omenimo, da je bil Kopernik katoliški duhovnik. Le počasi so vsprejeli učenjaki ta novi nauk, ker se je bil poprejšnji preveč ukoreninil, in na njegovi podlagi so zidali dalje veličastno zgradbo vse-mira. Iz tega vidimo, da je zvezdoslovje prišlo šele pred 400 leti do spoznanja resnice, da so se prej več kot dva tisoč let zastom mučili. Kakor pa uvidel pazljiv čitatelj, je še dandanes veliko vprašanj neresenih, čemur se ne moremo čuditi. Pač pa se moramo čuditi, da se je dognalo že toliko zanimivih resnic glede nebesnih teles.

Političen pregled.

DRŽAVNI ZBOR.

Pomenljive stvari se sedaj gode v državnem zboru. Še vedno se bje boja za splošno in enako volivno pravico. Že parkrat smo poročali, kako nasprotniki imajo nova volivna pravica, nasprotniki, ki se ne ustrašijo ne zmerjanja in vpitja in vseh dovoljenih in nedovoljenih pripomočkov, samo, da bi ovrgli novo volivno pravico. Toda večina poslancev je zanj. V prvi vrsti stoje naši poslanci, Čehi in nemški krščanski socialisti. Zato morajo vsi ti tudi največ pretrpeti.

Posebno dve znameniti stvari iz preteklega tedna moramo opisati in sicer: 1. Volivna dolžnost in 2. Pluralitetna volivna pravica. Morebiti se bodo nekateri bralci še nekoliko spominjali, kako sta se obravnavali ti dve stvari v odseku za volivno preosnovo, toda ker ti sklepi sami še niso veljavni in jih mora potrditi še državni zbor, mislimo, da ne bo napačno, ako še enkrat o njih spregovorimo.

VOLIVNA DOLŽNOST.

Kaj je volivna dolžnost? Nižjeavstrijski državni poslanec Giesmann iz krščansko socialne nemške stranke je predlagal, da naj po novem, ne bo imel vsak samo volivno pravico ampak volivno dolžnost, to se pravi, vsak bo pod kaznijo dolžan voliti, potem naj pa voli kogar hoče. Rekel je, kakor ima vsak dolžnost davke plačati, tako ima tudi dolžnost skrbeti, kakih poslanci so v državnem zboru, ki davke naklada. Seveda vsak, ki je zaveden tako ali tako gre volit, toda nekateri niso poučeni in zato ne volijo, drugi se pa zopet nočejo na nobeno stran zameriti in ne gredo na volišče. Taki so navadno najslabši, ker potem zabavljajo na vse strani, kakor ravno priložnost nanese, če tudi še volili niso. Posebno dosti je takih krčmarjev in trgovcev. Zabavlja čez liberalce, če pride klerikalci k njemu in čez klerikalce, če govori z liberalcem. To niso značajni ljudje ampak žabe, ki žive en čas v vodi in en čas na suhem. — Različnega mnenja so bili poslanci. Ker se niso mogli sporazumeti, so nazadnje napravili tako: Vsak deželni zbor naj za svojo deželo sklene, če hoče imeti ona dežela volivno dolžnost ali pa volivno pravico. Posebno so delali za to poljski poslanci iz Galicije. V Galiciji je namreč polovico Poljakov in polovico Rusinov. Poljaki so večinoma veleposestniki, trgovci, imajo mnogo šol in so mnogo bolj izobraženi kakor Rusini, ki so mali kmetje, delavci in najemniki. Ko bi bila volivna dolžnost, si mislijo Poljaki, bodo prišli Rusini vsi voliti in mi bomo zgubili mnogo poslancev. Ker pa Rusini niso dovolj izobraženi, da bi vedeli zakaj se gre pri volitvah ne bodo prišli voliti in mi Poljaki bomo imeli veliko več poslancev. — Kako bo po deželah, kjer prebivamo Slovenci, po Kranjskem, Koroškem, Štajerskem, Goriškem in Primorskem, sedaj še ne moremo povedati.

PLURALNA VOLIVNA PRAVICA.

Bolj važna kakor volivna dolžnost je pa pluralna volivna pravica. To je bil najbolj važen predmet, ki se je obravnaval pretečni teden v državnem zboru. Tisti dan, ko se je govorilo o pluralni volivni pravici, so prišli skupaj vsi poslanci tudi taki, ki jih drugače le malokrat vidimo na Dunaju. Kar je najbolj čudno je to, da so bili izmed štirih slovenskih liberalnih poslancev trije na Dunaju, zato seveda, da bi zopet kaj škodovali novi volivni pravici. To jim je izpodletelo, kakor jim po navadi vse spodleti. Mi jim ne moremo pomagati, da so tako nerodni, pomagajo naj jim

le tisti liberalni meščanje kranjske dežele, ki so bili tako silovito pametni, da so jih volili. Tako se vse mašnje. Kakoršne so volili, take pa imajo. Rekl so, da volijo narodne, izvolili so pa v resnici nerodne. Nam je prav, če pa njim ni dobro, naj se pa namažejo s tisto mastjo, ki se ji pravi potrpljenje. Drugič bomo pa mi vsi poskrbeli, da ne bodo več volili tako nerodnih ljudi.

Neki tirolski poslanec je stavil predlog, naj bo nova volivna pravica tako-le narejena: Kdor je star 24 let ima en glas pri volitvi. Po dva glasu pa imajo: 1. Kdor je 35 let star, je oženjen ali vdovec in ima svoje stanovanje; 2. Kdor je napravil maturo na gimnaziji ali realki, ali na učiteljski ali na strokovni šoli, torej vsi, ki služijo pri vojakih le eno leto kot prostovoljci in 3. Kdor ima lastno podjetje od katerega plačuje najmanj 25 kron davka. Če ima pa kdo vse te zgoraj naštetosti lastnosti, ima pa tri glasove pri volitvi. Seveda so vsi nasprotniki nove volivne pravice pograbil ta predlog in ga zagovarjali na vse moguče načine. Poslušalcev so imeli dovolj, toda ne poslancev ampak plemenitašev, baronov, grofov, knezov in bogatašev, ki so sedeli po galerijah in napeto poslušali, če bodo poslanci sprejeli ta predlog. Ti se nikakor ne morejo sprijazniti z mislijo, da če so pred postave vsi enaki, da bodo sedaj vsi imeli tudi enako volivno pravico — vsak en glas. Pa tudi zagovorniki splošno in jednake volivne pravice niso počivali. Naj omenimo izmed različnih govornikov le našega izbornega štajerskega poslanca dr. Korošca. On je dejal: »Politične pravice ne smemo meriti po učenosti in po starosti in po davkih. Zakaj naj bi imeli oni dva glasu, ki plačujejo 25 K davka. Ali so morebiti bolj pametni, kakor tisti, ki ga plačujejo 24 K. Saj ni osebna zasluga, da je kdo že bogat prišel na svet. In tisti, ki so bolj učen naj bi imeli dva glasu? Zakaj? Ravno tisti, ki niso učen potrebujejo pravice in podpore, ker so dosedaj najbolj zatirani. Če je kdo učen, prav je, saj ima zato boljše službo in druge dobrote. Zato pa ni treba odjedati manj učenim pravic, ki bi bili tudi lahko učen, ko bi bili njihovi starši imeli denar, da bi jih bili dajali v šole. Zakaj bi pa tisti imeli dva glasu, ki so 35 let stari in oženjeni? Ženitev sama še ni nikoli nobenega naredila pametnega, k večjemu morebiti dobra žena, kakega malo spokori. Kdor pa do 35. leta ni prišel k pameti, pa tudi po 35. letu ne bo in bo potem ravno tako neumna volil. Posebno je pa potrebno, da pride več kmečkih in delavskih poslancev v državni zbor, da bodo potem povedali, kako je treba tema stanovima pomagati in ker jih bo dosti, bodo imeli tudi moč, kaj pametnega ukreniti. — Ko so poslanci vse povedali, bodisi že za novo volivno pravico ali pa proti nji, je bilo glasovanje in sicer po imenih. Vsak poslanec je bil poklican po imenu in je potem rekel: »da« ali »ne«. Nestrpnost so vsi čakali, kak bo konec. Predsednik je razglasil ob sedmih zvečer uspeh glasovanja: 201 poslanec je bil proti pluralni volivni pravici, 143 poslancev pa zanj. Predlog je torej »skozi« padel, kar so sprejeli zmagovalci z velikim veseljem na znanje. Tako bo torej imel vsak en glas pri volitvah, bodisi delavec ali kmet ali baron ali fabrikant.

DEŽELNOZBORSKE VOLITVE NA MORAVSKEM.

Moravska, ena izmed dežel, ki spadajo k češkemu kraljestvu, je imela volitve v deželni zbor. Kakšen je položaj na Moravskem? Večino v deželi imajo Čehi, Nemci so naseljeni le bolj po mestih. Toda dosedaj so imeli Nemci vedno večino v deželnem zboru, ker je vlada kakor pri nas delala Nemcem na roko. Največ je bil seveda kriv krivični volivni red, ki je

bil tak kakor pri nas. Pri nas ima 45 nemških grofov in baronov 10 poslancev in 10 mesta in trgi. Tudi na Moravskem je bilo tako. Nemci so imeli večino med veleposestniki in v mestih in so gospodarili nad kmečkim in delavskim češkim ljudstvom. Po dolgi pritožbah je vendar vlada ugodila češkim zahtevam in spremenila deželnozborski volivni red. Sedaj so volili že po novem. Volivna pravica še ni enaka, kakor bi morala biti, a kmetje in delavci so dobili takojmenovano peto kurijo, to je 14 novih poslancev. Izmed teh 14 je izvoljeno 10 Čehov in 4 Nemci. Volitve v kmečki skupini so tudi dobro izpadle namreč 38 Čehov in 14 Nemcev. Toda še nekaj drugega se je pokazalo. Kakor hitro so prišli do volivne pravice kmetje in delavci, se je pokazala moč katoliško narodne stranke češke. Na Moravskem je bilo dosedaj slabo za katoličane. Gospodarili so Mladočehi, to so češki liberalci, ki so zabavljali čez duhovne, vero, delali pa niso ničesar za ljudi. Kakor pri nas, liberalci so povsod jednaki. Nekateri vneti mošje so sprevideli, da tako ne sme iti dalje. Okoli leta 1892 so začeli nekateri delavni mošje nad njimi v prvi vrsti duhovnik Stojan, advokat Hruban in trden, izobražen kmet Samalek, ustanavljati posojilnice, društva, zadruge in zahtevali so vedno, naj se da kmetu in delavcu političnih pravic. Po celi deželi so delali shode, začeli izdajati liste. Vsako leto pa je prihitelo tisoče in tisoče delavnih ljudi na Velehrad, kjer stoji cerkev slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda. Ljudje so molili, a zraven poslušali tudi govore svojih voditeljev. Bili so in so to nekaki katoliški shodi. Uspeh ni izostal. Iz nete kurije je izvoljenih 7 in iz kmečkih volivnih okrajev blizu 20 katoliško narodnih poslancev. Liberalci so ohranili le malo poslancev. Ko bodo druge volitve, bo še bolje, ker tudi Čehi so spoznali, kje je rešitev kmetov in delavcev. Bog jih živi.

ČUDOVITE RAZMERE V BOSNI.

Zares čudovito pravično postopa bosanska vlada s katoličani. Njeno delovanje ni skrbeti za mir in red v deželi, ona si je izbrala drugačen delokrog, namreč ta, da hujska Srbe proti katoličanom, da preganja krščene mohamedance, da črni nadškofa in se mu, ako ji kaže tudi priljubljuje. V zadnjem času je začela hujskati poulično druhal, da pobija pri uredništvih njej nepriljubljenih listov okna, nadalje je začela pleniti brzoljavke ter izkuša izrabljati frančiškane proti katoliški posvetniški duhovščini. Zlasti ima veliko prestat sarajevski list »Hrvatski dnevnik«, kateri se je začel potegovati za boljše bosanske razmere in ki popolnoma po resnici večkrat pove vladi kako pametno. Zato seveda ga hoče po vsej pravici delujoča vlada zatreti s tem, da je začela najprvo preganjati urednika in upravnika lista, ki sta oba duhovnika. Zastopnik bosanske vlade Herman je dal namreč poklicati k sebi omenjena dva duhovnika in jima povedal, da sta izgnana iz Bosne, ker ščuvata narod. In to je storil zastopnik in zaščitnik pravice v Bosni! Ti in podobni slučaj bosanske vlade nam jasno pričajo kako gnila je ta politika, ki jo vodi bosanska vlada pod vodstvom Hermanovim. Ne samo Herman, ampak ves ta ničvreden sistem mora pasti! Bosna je osvojena za dragoceno krvno ceno, in ne zato, da vladajo sedaj v njej tako nečuvno krivične razmere.

PRUSKA NASILSTVA MED POLJAKI.

Poročali smo že, da se upirajo Poljaki nemškim krivicam, ko jim hočejo vsiliti nemški jezik v šoli tudi v veronauku. Otroci so začeli skoro po vseh poljskih krajih štrajkati in ne marajo hoditi v šolo. Seveda so prišli zato njihove stariše, ki se morajo hote ali

nehote ukloniti kaznim, katere jim narekajo sodišča. V Poznanju je došlo več oddelkov orožnikov, da zatro štrajk, in da prisilijo starše pošiljati otroke v šolo.

ITALIJANSKO OBOROŽEVANJE.

Italijanska vlada hoče na vsak način biti popolnoma pripravljena za vsak slučaj vojske, zato tako hiti s svojimi vojaškimi pripravami. Za nadaljnjih 10 let bo porabila za svoja vojaška oboroževanja in utrdb 40 milijonov, kakor poroča zanesljivo proračunovo poročilo. Toda vlada namerava za vojaške potrebe določiti še 200 milijonov, in sicer največ za zavarovanje italijanske vzhodne meje, toda o tem dosedaj še ni nič določenega sklenila. Neki italijanski polkovnik razpravlja to vprašanje v nekem listu, kjer tudi pravi, da se bo Italija morala omejiti na zgradbo trdnjav, ki zapirajo večje ceste in na trdnjave ob mostovih. Ako ne bo italijanska vlada predvsem nato gledala, tedaj bode v slučaju vojske z Avstrijo imela Italija v Benečiji kaj slabo stališče. Zato je potreba, da zgradi v Benečiji nove železnice, ki bodo velikega pomena v vojaškem oziru.

CERKVENO ROPANJE NA FRANCOSEM.

Po Francoskem je začela zopet ona vlada, ki ji ni nič mar za cerkev, ropati in zapisovati cerkveno premoženje. Za cerkev se ona ne briga, pač pa se ji donade cerkveno premoženje, katero hoče dobiti na vsak način ali lepim potom ali s silo to ji je vseeno. Ker pa se ljudje večinoma ustavljajo tem grozodejstvom francoske vlade, se ne more zapisovanje cerkvenega premoženja izvršiti mirnim putem, temveč skoro povsod mora poseči med razburjeno ljudstvo, ki brani svojo cerkev, vojaška oblast, ki pa napravi mir z bajoneti in z prelivanjem krvi. Ker se je pa že celo dogajalo, da se tudi vojaška srca niso dala pripraviti zato, da bi prelivala kri med nedolžnim ljudstvom, ki brani svoje nalsvetelne zaklade, zato francoska vlada pridno skrbi za to, da pošilja le tako vojaštvo k tem ropanjem, ki je popolnoma brezčutno za ljudstvo in za vero. In tako se dogaja po velikih krajih, da morejo oblasti le s silo vdreti v cerkve in še tam se jim postavi v bran razliučno ljudstvo, ki se umakne le železni sili vojaštva. Tako dela po Francoskem ona vlada, ki je izjavila, da ni protiverska ampak le brezverska!

Listek.

Moč strasti.

(Špansko spisal Antonio de Trueba.)
(Konec.)

V.

Lovrova družinica se je tekoma let zopet pomnožila. Dva lepa dečka skačeta okrog hiše in Marica, ki je dopolnila že deseto leto, je že prava gospodinja. Kadar mamice ni doma, opravlja vse: zdaj umiva mala dva bratca, zdaj se vrti po kuhinji, zdaj čedi po hiši in dela ji ne zmanjka nikdar. Na kupu žindre poleg kovačnice ne raste samo trava, ampak tudi trnje in osat, znamenje in jasna priča Lovrove brezdelnosti. Kladivo in meč počivata, Lovro hodi v krčmo in pije. Pri hiši je žalost, v katero le redko posije žarek veselega življenja.

In kdo si želi veselih žarkov bolj kakor Roža? Dvanajst let je trpela, dvanajst let je žrtvovala kakor junakinja in zaupala v božjo

pomoč. Zaslužila je po vsej pravici ime svetnice, ki ji ga je nadel pekoč Lovro... Zaman; ne bo več poslal solnčni žarek...

Moči so ji opesale in njeno življenje ugaša: svetilka, ki v njej ni več olja. Bolna leži na beli postelji in čaka konca... Konca? Ne! Kdo bode poslej skrbel za uboge tri črvičke, kdo jim dajal kruha? Kdo bode opominjal Lovro in kdo čuval njegove korake? O smrt, ne pridi še!... In upanje ji vstane v srcu, krepko in močno in vsplapola visoko: še bo živela, še bo skrbela za črvičke, še bo čuvala nad koraki moža — pijanca...

Ob postelji stoji Lovro in Marica. Lovro je zamišljen in strah mu leži na obrazu, Marica joka in svetli biseri ji padajo iz oči na materino posteljo. Bolnica molči in premišlja. Zganila se je...

»Ali bo kmalu zdravnik tu?«

»Kmalu... Vsak čas! Rekel je, da pride takoj!«

Zdravnik je prišel in zmajeval z glavo. Videl je, da se bližajo zadnji trenutki in da ni pomoči več. Za jetiko ni zdravila. V hipu je videl, koliko je žena pretrpela; videl je vse prečute noči, tudi vso dvanajstletno žalost in potrnost je videl, ki se bo končala zdaj s smrtno. Lovro in Marica sta ga prestrašena gledala.

Zdravnik je opravil svoje delo in odhajal. Lovra je poklical iz sobe in mu rekel:

»Ni pomoči več; umrla bo. Kdo je kriv? Ti! Dolgo časa si pletel bič, da ž njim poženeš njeno mlado življenje na oni svet. Mnogo je pretrpela. Lahko se kesaj, pa tudi kes je ne bo rešil.«

Lovro so se ulile solze po licu, ki jih je že dolgo zadrževal.

»Roža ne potrebuje sedaj tvojih solz, potrebuje pa tvoje prijaznosti, nežnosti in skrbljivosti, da bo vsaj zadnje hipe svojega življenja imela v tebi dobrega soproga, ljubeznivega očeta in vzglednega moža.«

»Gospod,« je odgovoril Lovro in dušil svojo žalost, »ves drugačen bom zdaj... Bog se me usmili pa tudi njej prizanesi!«

»Še po gospoda ji pojdite, potem bo za vsak slučaj preskrbljena,« je naročil zdravnik in odšel.

Kes, ki se je budil v Lovrovem srcu, je bil tak, kakoršen je bil prej stokrat. Tudi prej se je neštetokrat kesal, pa zopet in zopet padal v staro strast.

Prišel je tudi gospod župnik s sv. popotnico in jo previdel. Mirnelša je bila potem in tudi skrb za bodočnost otrok je zbežala.

Zunaj je lajal pes in se zaganjal, da je glasno rožljala veriga.

Tedaj je Roža poklicala Marico k sebi.

Roža je zajokala in rekla tiho, komaj slišno:

»Vidiš, hčerka moja, meni se bo odslej boljše godilo kakor vam, ker grem v nebesa...«

»Ali, mamica, če greste v nebesa, morate umreti...«

»Seveda, otrok moj!«

»Ne smete,« je zaklicala deklica in se krčevito oklenila uboge matere. Na smrt Marica še ni mislila, zato so jo mamičine besede čudovito zbolele.

»Ne jokaj in poslušaj, Marica,« jo je potolažila mati. »Morda mi odleže... Če me pa Bog vzame k sebi in mi pripravi boljše bivališče kakor sem ga imela na zemlji... tedaj... skrbi za svoja bratca!... Ti jima bodi mati, ker druge ne bosta imela...«

Roža je obstala. Od solz in žalosti ni mogla dalje govoriti, in Marica jo je objemala in poljubovala.

»Prisegam ti, ljuba mamica, in ne boj se,« je odgovorila deklica in pogledala v znamenje svoje prisega na križ, ki je visel nad bolnično

posteljo. »Olej, On, ki je še več trpel, kakor mi, On mi bode na strani!...«

Slovesen je bil ta trenutek, ko sta se poslavljali mati in hčerka.

»Zaupam ti, hčerka moja,« je rekla Roža po daljšem presledku. Veselje in žalost sta bili obenem v njenem srcu. »Obljubi mi pa še, da boš skrbela tudi za svojega očeta, da ga boš ubogala in mu odpuščala, kakor sem mu jaz... Oče je revež...«

Tudi to je obljubilo dekletce in dolgo časa sta si še gledali iz oči v oči. Roža je objel spanec, in dekletce je po prstih odšlo od postelje in v vun iz sobe, da je ne bi dramilo...

Da, Roža je zaspala, kajti večerni sen jo je zazibal. Blagodejno je tako spanje, ki ga Bog pošilja onim, ki so ga na zemlji ljubili, ki so potrpežljivo nosili križ Njegov in ki so ga klicali v žalosti in težavah... Blagodejno je tako spanje...

VI.

Nekaj mesecev je minilo. Lovro je hodil zamišljen okrog in v srcu mu je ležala še vedno globoka žalost. Spomin na pobožno in nesrečno ženo ga je spremljal povsod, spomin sladak in grenak ob enem, ker je bil stkan iz ljubezni in kesanja.

Rože ni bilo več... V duši so se mu oglašale one mehke in proseče besede, ki mu jih je govorila tolikrat, za katere pa ni bil do vzeten. Oglašala se mu je vest, pekoča kakor živo, žareče ogelje, in bil ji je poslušen. Nad kupom, zaraščenim s trnjem in travo se je dvignil nov, manjši kupček. Nekateri sosedje so videli Lovrovo žalost, polno kesanja in dobrih sklepov, in prinesli so mu v popravo zopet svoje lopate, pluge in sekire. Zopet je zavzeleno kladivo in veseli udarci po nakovalu so se oglašili, da ni bilo več pri hiši one mučne tišine, ki je zavladovala po Rožini smrti.

Lahko bi rekli, da Rožina duša ni šla v nebo, ampak da se je preselila v lepo telesce dobre Marice. Rožina duša je gledala iz njenih mirnih očesec, Rožina duša je oživljala in vodila vse delo pri hiši. Pri gospodinjstvu se ni mnogo poznalo, da je mati umrla. Ko se je jutraj izza hribov prikazal prvi solnčni žarek, dvigal se je že nad kovačevo streho bekast dim, da se je čudil solnčni žarek; Marica je že kurila. Marica je prala, Marica je kuhala. Marica je bila vsem vse. Sosedam so prihajale solze v oči, ko so videle ob nedeljah dobro deklico, ki je vodila ob vsaki strani enega bratca k maši, oblečenega v črno, žalno obleko. Po maši je vselej pokleknila na materin grob s solzami v očeh, molitev na ustnih, mater v mislih in Boga v srcu... In tudi dečka sta storila isto, ko sta videla svojo dobro sestro zatopljeno v gorečo molitev.

Neki večer je Lovro dokončal za sosedo dolgo in težavno delo. Sosed je stal v kovačnici in čakal. Delo mu je bilo po godu, zato je rekel:

»Lovro, pojdiva! Danes bom dal jaz za polič...«

»Hvala, ne grem!« Zardel je malo, ker obšli so ga težki spomini na preteklost. — »Že dolgo nisem pil vina, pa ga tudi ne bom nikdar več.«

»Ne bodi no! Meniš, da ti bode škodovalo na časti ali na zdravju ali na denarju, če boš spil merico vina?«

»Žal, vem iz skušnje...«

»Priatelj! Vse kaj drugega je, če piješ, da se okrepiš in dobiš novih moči za delo, kakor če piješ, da se opijaniš. Pogled krog sebe! Koliko vrlih mož je v fari, pa ne pijejo samo vode... Hudirja, kaj nisem človek, poštem človek? Zato po delu tudi zaslužim kozarec vina? Nihče me ne gleda postrani zato... Tudi tebe ne bo nihče!«

»Ni mi zato! Sklenil sem...«

Lovro je že omahoval; sosed ga je še malo podražil:

»Sklenil... Sklenil! Koliko se je že sklenilo, pa tudi prelomilo. Morda se bojiš za par kraljarjev? Ne boj se, bom jaz plačal!»

»Da ne boš rekel, da sem tak in tak, pojdiva!« Sosed je bil pritiskal na pravo struno. Lovro ni hotel biti stiskač in tudi sedaj ga je premagalo njegovo samoljublje. Šel je pa s sklepom, da vino samo pokusi.

In res ni pil mnogo, kajti kmalu je bil doma, dasi bolj vesel kakor po navadi. Tisto noč je tudi bolje spal; žalost ga je namreč nadlegovala tudi ponoči, da se je cele ure brez spanja premetaval po postelji; tisto noč pa ga je žalost zapustila.

Dan za dnevom je ginil, ni pa izginila iz Lovrovega srca žalost. Vest se je oglašala vedno huje, grizla ga in budila vedno znova mučne spomine na ubogo ženo.

Zgodilo se je, da je prinesel v kovačnico Menhaka nažgat svojo pipo. Kovač je bil se bolj žalosten kakor po navadi, ker je Marica nekaj bolehal. Obilno delo je marljivo čebelico utrudilo. Kovač je bil v strahu zanjo in vedno mu je bila na mislih. Kaj bo z njim in dečkom, če mu tudi njo Bog vzame. Zaskrbelo ga je; zato mu je bil prihod Menhakov še po volji, da bi se vsaj malo raztesel.

»Lovro, pusti vendar žalost in bodi vesel! Ne pomaga ti nič. Šaj ti ni treba vedno misliti na rajnico! Človek je samo za en čas, saj veš...«

»Ko bi jo mogel pozabiti!«

»Pojdi z menoj, in pozabil jo boš! Samo kozarček, pa ti bo precej odleglo za nekaj časa!«

»Se zastoj trudiš! Me ne boš! Dostikrat sem te ubogal, pa ni bilo prav.«

»Zadnjič je bilo pa prav, ko si šel s temle,« in pokazal je Menhaka na sosedovo hišo.

»Res je; nisem se hotel braniti, morda bi mi bil zameril. Ti mi ne boš!«

»Povej mi po pravici, ali te ni takrat zapustila žalost vsaj nekoliko?«

»Da, me je!«

»Vidiš, zato pojdi z menoj! Samo kozarček ga boš, pa boš šel spet domov k otrokom. Pojdi, boljše ti bo! Hočem ti dobro.«

In Lovro se je spomnil onega mirnega večera, ko mu je bilo tako dobro in lahko pri srcu, dasi ga je bil spil samo par kozarcev. Pomislil je še malo in šel z Menhakom... Prišel je zopet na staro pot.

Pred krčmo sta srečala Botero, ki je nesa kakor po navadi steklenico pod predpasnikom.

Lovra je gledala pomilovalno. Besede so ji kar same prišle na jezik.

»Oh, Lovro, Marica je tako bleda in upadela! Kaj ji je? Bojim se, da ne bi šla za materjo... Pridnost je podedovala po njej, pa tudi nesrečo. Kar zdi se mi. Pazi nanjo!«

Lovro se je ustrašil in zazebló ga je v srcu. Razumel je besede Boterine še predobro in čutil je v njih tudi rahel opomin, ker ga je videla v Menhakovi družbi. Botera se je polomljenih korakov zibala dalje in Lovro ji je hotel nekaj odgovoriti. Pa Menhaka ga je stisnil za roko in ga potegnil za seboj:

»Kaj hočeš babi? Pusti jo!«

Ko je Botera prišla mimo kovačnice, je na vrtcu za hišo zagledala Marico. Na obrazu so se ji poznali sledovi bolezni in oči so ji žalostno zrle v tla. Na ustih ji ni krožil smeh, kakor tolikrat prej.

»Kaj bo s teboj, dete, ker si tako pridno,« jo je ogovorila starka. »Le ne trudi se preveč; veš, delo tudi škoduje in tvoje moči so še šibke. Pomisli, še mater je zdelalo... Kam so šli pa oče?«

Marica je dobro vedela, da jo Botera skuša, in vprašanje ji je bilo neprijetno. Ni od-

govorila, kajti solze so ji zalile oči. Zbežala je v hišo in se zjokala na glas.

Tisto noč se je zopet zgodilo, kar se je prejšnje čase tolikrat in tolikrat dogajalo. Zdaj pa zdaj je pogledal skozi okno kovačeve hiše droben dekleški obrazek. Bila je Marica. Prisluškovala je, če se že oče vrača domov. Pa ni slišala drugega, kakor šum reke. Tuhtant je zalajal na vasi pes. Zaprla je zopet Marica okno in se vsedla k bratcem na posteljo. Strah ju je bilo, ko ni bilo očeta doma.

Nazadnje so ga vendar pričakali. Zunaj so se začuli pretrgani, opotekajoči se koraki in mrmrajoče besede. Po dolgem je bil oče zopet — pijan...

Marica je prižgala luč in hitela ven očetu naproti. Odprla mu je vrata.

»Čemu čuješ? Spat bi šla, spat! Kaj se bojiš zame... za svojega očeta se bojiš? O, takih otrok, ki se boje očeta! Boga hvalite, da me imate!«

Govoril je, kakor govore pijanci. Deklica se je boječe odmikala od njega in molčala. V globočini srca pa se ji je na tistem oglašal proseč glas: »Mati blaga, pomagaj mi, pomagaj mi!«...

VII.

Zopet je bila zelo temna noč, in ura pri Materi Božji je odbila polnoči. In dasi sta Lovro in Menhaka pila v krčmi, dokler jima niso pokazali vrat, se v kovačevi hiši ni niti enkrat odprlo okno, in ni se pokazala skozenj drobna glavica Maričina...

Pijanica sta prišla čez most. Oba sta se opotekala in se ločila, kakor po navadi. Lovro je postal pred svojo hišo in zazdelo se mu je, da sliši votel, obupen glas. Čakal je in napejnal uho.

»Menhaka, ali si pal?«

Vse tiho. Odgovora ni dobil. Potrkal je na vrata, da so zašklepetala, in se jezil nad svojo hčerko. Po stopnjicah je prišel starejši sinček in jokal.

»Čemu jokaš? Ali se ti godi krivica? ... Ti otrok ti! Nad svojim očetom boš jokal?« ...

»Marica umira,« je zastokal deček.

Lovra je spreletel mrz in takoj se je streznil. Skočil je po stopnjicah in stopil k hčerki. Mlajši deček je tudi jokal ob postelji.

»Kaj ti je, ljubo dekletce, hčerkica moja,« vprašal jo je urno, v eni sapi, in ljubezen je bila v njegovih besedah.

»Umiram, oče... Odpustite!« Glasek je bil tih in tresoč.

»Moj Bog,« je zakričal Lovro in poljubil mrzli, smrtnobledi obraz. Hitel je na balkon in zavpil proti sosednim hišam: »Menhaka, oj sosedje, hitite!... Hčerka mi umira!«

Nihče ni odgovoril... Zunaj so šumeli valovi in vmes se je čulo lajanje psov. Prižgal je svetilko in odšel.

Hotel je k Menhaki. Zakričal je strahu in svetilka mu je omahnila, ko je na potu z nogo zadel na ležečega človeka. Posvetil je bližje. Groza ga je obšla, ko je spoznal Menhako. Ležal je v mlaki krvi. Pal je; z glavo je bil zadel ob oster skalnat rob in se ubil. Smrt pijanca...

Lovro je stal in gledal. Doma umira hči, pred njim leži mrtev prijatelj in se koplje v mlaki krvi. Na sencih velika rana in iz nje curlja še skoro gorka kri... Skočil je k Boteri. Užgala sta bila z možem luč, ker sta slišala Lovrovo vpitje. Mož je hitel po zdravnika, Lovro in Botera pa sta se vrnila k umirajočemu otroku.

Marica je še komaj govorila. Z roko je pomignila očetu, da je pristopil in govorila je tiho, a slovesno:

»Oče moj, umrjem! Bratca ne bodeta imela ne matere, ne sestre, ki bi skrbela za nju in ju tolažila... Ali bodeta imela očeta?«

Lovra je tiščalo v grlu. Solze so mu zalile oči; pred seboj je videl vso preteklost in komaj je spregovoril:

»Da, hčerka, imela bodeta očeta! Prisegam ti pri umrli materi in pri svojem zveličanju...«

»In tudi mater bodeta imela,« je vzkliknila Botera in zajokala.

»Ljubi Bog, naša mati in jaz vas bomo blagoslovljali,« je šepnila še enkrat Marica in od veselja so ji zalesketali v očeh bliščeči biseri... Malo trenutkov pozneje se je dvignila dušica gori v jasne višave k dobri mami...

...

Zopet je pelo kladivo ob nakovalu in glasno so odmevali udarci. Kup ob kovačnici je rastele in trava na njem je izginjala. Lovra je težila velika žalost, a nikdar je ni odganjal s pijačo. Vino nima zdravila za žalostno srce. Spominjal se je, kaj je bil prisegel hčerki, ko je umirala. Slovesen trenutek je bil takrat in Lovro ga je držal: Postal je zopet pravi oče.

Dečka sta hodila v šolo in sta bila srečna in zadovoljna. Je bil pa zadovoljen in srečen tudi oče? — Vprašam vas, ali more biti srečen mož, ki mu vsak dan očita pekoča vest, da je potisnil s svojim nerednim življenjem svetnici in angelu v roke — mučniško palmo?...

Prvi papirnat denar v Evropi. Tega je uvedel leta 1482 vojaški governer Alhamy na Španskem, don Inigo Lopez de Mandozo. Pri obleganju Alhamy od Saracenov dal je napraviti male listke, na katerih je bila napisana na eni strani številka denarja, na druge pa njegov podpis. Vsled težke vojske prisilil je prebivalstvo, da je začelo listke sprejemati za denar. Po končani vojski izplačal je guverner papirje v kovinastem denarju.

Izseljevanje čez Antwerpen je leta 1905 precej naraslo. Tako se je l. 1904 izselilo čez Antwerpen 51.260, a lani že 76.735 oseb. Presenetljivo je, kako je naraslo lani število naših avstrijskih izseljencev na 20.337 za 10.775 več, kakor predlanskem, medtem ko je naraslo število ogrskih izseljencev za 3382 in je znašalo 14.246. Avstrijski podaniki so se podali čez morje v Zedinjene države l. 1905 14.398, l. 1904 7059; v Kanado l. 1905 5970, l. 1904 2486; v Afriko l. 1905 13, l. 1904 1; v Južno Ameriko l. 1905 5, l. 1904 16; v Avstralijo l. 1905 1. Ogrski izseljenci so pa potovali le v Zedinjene države (13.410), v Kanado (817) in v Južno Ameriko (18). Med avstrijskimi izseljenci je bilo 14.179 mož in 6158 žena, ogrskih mož je pa bilo 4505 in 8724 žena. Čez Antwerpen se je povrnilo nazaj l. 1905 12.601 oseb, l. 1904 pa 16.520 oseb.

Pretenje s stavko kaznovano kot izsiljevanje. Tvrška Kohout v Smihovu je sprejela nekega delavca, ki je bil svoj čas socialni demokrat, a se je pozneje pridružil narodno-socialni organizaciji. Delavec iste tvrdke in zaupnik socialnih demokratov, Hnilicka, je nato zahteval, da tvrdka novovsprejetega delavca odpusti, ker bodo sicer vsi delavci stavkali. Nato je tvrdka tožila pri deželnem sodišču v Pragi, ki je Hnilicko obsodilo po § 986 radi izsiljevanja po nevarnem pretenju na 3 mesece težke ječe.

Kralj povozil moža. Angleški kralj je povozil z avtomobilom na potu iz Londona v New-Market nekega moža. Kralj je takoj ustavil voz in sam nadzoroval prevoz povoženca v bolnišnico.

Razgled po domovini.

† Simon Gregorčič.

† Pesnik Simon Gregorčič. V soboto, dne 24. t. m. je umrl v Gorici vpokojeni vikar in veliki slovenski pesnik. Zadel ga je kap že prejšnjo soboto. Pokopan je bil v ponedeljek, dne 26. nov. na pokopališču sv. Lovrenca v Libušnjem, kakor je sam želel v svoji oporoki.

Življenje njegovo se je snovalo takole:

Njegov oče je bil razumen, spoštovan posestnik na Vrsnem, hišna št. 17., pod Krnom na levem bregu bistrice Soče. Tu se je porodil Simon Gregorčič dne 15. listopada 1844. kot drugi sin. Domači kapelan, Anton Gregorčič, ga je naučil brati in pisati. Ker je bil modra glavica, pošlje ga oče v Gorico, kjer je hodil v šolo. L. 1856. prestopi v gimnazijo. Napredoval je izvrstno, zato je v tretjem gimnazijskem razredu prišel v malo semenišče. Tukaj se je seznanil s prerano umrlim Iv. Stresom in drugimi tovariši, s katerimi se je uril v slovenskem spisovanju, učil srbskega in češkega jezika, prebiral klasike, v poznejših letih premišljal Prešerna. Takrat je velj zlagati pesmi in jih je nekaj poslal »Glasnik-u«. Profesor Ivan Solar mu je vzbudil sosebno ljubezen do materinščine in veselje do latinskih in grških klasikov. L. 1864. je prebil zrelostno izkušnjo z izvrstnim uspehom. Posvetil se je duhovskemu stanu; posvečen je bil dne 20. vinotoka leta 1867. v tretjem letu in l. 1868. je končal bogoslovne šole. Na svoji prvi službi kot kapelan v Kobaridu je osnoval narodno čitalnico, sam sodeloval s poučnimi in šaljivimi govori, uril pevce v petju in tako budil ljudi za narodno delo. L. 1873. je nastopil kapelansko službo v Rifenberku, kjer je pastiroval do konca leta 1881. Zaradi slabotnega zdravja se je dal za nekaj časa upokojiti, a že prihodnje leto je sprejel službo vikarja v Gradišcu poleg Prvačine. Tam je stopil tudi v pokoj in živel nekaj let v svoji hišici samotarsko in skromno. Zadnja leta se je pa naselil v Gorici, kjer ga je danes obiskala bela žena.

»Vzajemni zavarovalnici« se zahvaljujeta posestnika Matija Klobučar in Uršula Cetinska v Pirčah, ker jima je tako naglo in točno izplačala škodo vsled požara dne 16. avgusta, in jo prav toplo priporočata.

Od Sv. Gore pri Litiji nam pišejo, kako težko so se farani ločili od č. g. Antona Medveda, ki je odšel na svojo novo župnijo. Deset let in 18 dni je bil gospod župnik med njimi in veliko storil za cerkev in farane. Sedaj jih navdaja le še ena želja, da bi čim prej dobili naslednika.

Umrla je v Ljubljani gospa Marija Cepuder, učiteljeva soproga in mati gorjanskega gospoda kaplana. Bila je vzgledna krščanska mati in gospodinja. N. v m. p.!

Cenjene gospode dopisnike našega lista prosimo, naj nam pošljejo rokopise zadnji čas saj vsak ponedeljek dopoldne, če hočejo, da pride njih dopis v številki tistega tedna.

Listnica u. dnjštva. Slavnemu pevskemu društvu »Nana.« v Gočah: Vaše poročilo smo žal prepozno dobili za zadnjo številko »Domoljuba«. Oprostite!

+ Naši krošnjariji in nedeljski počitek. Krošnjariji iz kočevskega, ribniškega in laškega okraja, ki krošnjarijo s pomerančami in podobnim blagom, so hudo zadeti, ako tudi

zanje velja nedeljski počitek in bi torej v nedeljah smeli le štiri ure krošnjariiti. Kajti baš v nedeljah in praznikih je zanje najboljša kupčija po gostinah in kavarnah. Poslanec dr. Šusteršič je radi tega posredoval pri trgovskem ministru dr. Fořtu, da bi odredil za krošnjarije izjemo. Ni še dognano, bode li vlada v stanu, ustreči željam naših krošnjarijev.

+ Železnica Trebnje-St. Janž. Kakor smo poročali, je ta železnica zagotovljena in, kakor stvari stoje, se bodo že v jeseni 1907 Trebanjci vozili po železnici v St. Janž in St. Janževci v Trebnje. Toda vsekakor je še marsikatera podrobnost vravnati, preden se prične zgradba. Pri tem je zelo veliko odvisno od razsodnosti prizadetega prebivalstva odnosno prizadetih občin ob novi progi. Naj vsi prizadeti krogi uvažujejo, da bi bilo nevarno, delati malenkostne težkoče, in tako za vselej pokopati železnico, ki se danes nudi pod tako ugodnimi pogoji, kakor se še nobena železnica ni zgradila. Naj se le pomisli, da se od prebivalstva odnos. občine ne zahteva niti vinarja prispevka, da torej dobe železnico popolnoma brezplačno, brez vsake žrtve! Vso čast moramo pri tej priliki dati poslancem S. L. S. ki so se z neumorno žilavostjo potezali za novo železnico. Bilo bi pa naravnost krivično, da bi pri tej priliki zamočali, da ima velike zasluge za novo železnico zlasti tudi baron Schwegel, ki je kot predsednik upravnega sveta dolenskih železnic projekt podpiral, ravno tako kakor eksel. Liharzik, kot referent omenjenega upravnega sveta. Odločilno pa je bilo, da je železniški minister pl. Derschatta ves svoj upliv zastavil v prilogi novi železnici! Naj bi vsi ti naporu ne bili brezuspešni! Glavna stvar je, da železnico dobimo in druga, da jo dobimo brez lastnih žrtev, ker je St. Janška premogovna družba okoli 800.000 kron zgradbenih stroškov in pa jamstvo tovorov do 430.000 meterskih stotov prevzela nase in tako omogočila novo progo. Vse drugo je napram tem glavnim točkam manjšega pomena.

+ Vipavska železnica. Z Dunaja nam poroča poslanec Žitnik: Na razna vprašanja odgovarjam to-le: Upravni svet Vipavske železnice je bil vložil prošnjo za koncesijo, da se podaljša železnica od Ajdovščine do St. Vida. Železniško ministristvo je odgovorilo z dopisom z dne 13. nov., št. 28.595, naslednje: Revizija nameravane proge se je vršila 18. in 19. aprila. Pri tej priliki so naglašali skoraj vsi interesovani faktorji, da bi železnica le tedaj imela večji gospodarski pomen, ako se ne zgradi le do St. Vida, ampak do Postojne. V tem slučaju pa zahteva vojno ministristvo, da podaljšana železnica od Ajdovščine do Postojne nima značaja lokalne železnice, ampak ustrega večjim vojaškim zahtevam. V tem oziru pa bi popolnoma odgovarjala vojaškim zahtevam nova proga, ki bi državno železnico Gorica-Trst od postaje Štanjel na Krasu zvezala s Postojno. Ta nameravana proga bi bila tudi mnogo cenejša. Ko se zgradi proga Štanjel-Razdrto-Postojna, potem se more Vipavska železnica podaljšati le kot lokalna. Pa tudi v tem slučaju more železniško ministristvo sedaj dati koncesijo za podaljšanje le do Vipave, ne pa do St. Vida. Vprašanje pa je, ali se izplača železnico podaljšati le do Vipave.

Kakor čujemo, zahtevajo vojaški krogi, da se čim prej zgradi železnica Štanjel-Razdrto-Postojna. Ko se to zgodi — do l. 1910 je baje gotovo — potem nastane vprašanje: Ali se Vipavska železnica zveže s progo Štanjel-

Postojna na Razdrtem ali drugod. Treba pa je prav razumeti stališče železniškega ministristva. Vlada se ne protivi tej železnici od Ajdovščine do Postojne, le garancije za obrestovanje in amortizacijo zgradbenih stroškov noče sedaj prevzeti za celo progo, ampak le do Vipave. Če pa dobe Vipavci zanesljivega garanta ali poroka, potem ni nobene ovire. Žal, da nimamo bogatih stricov v Ameriki — ali deželna blagajna boljših dohodkov!

— Čudni kupovalci konj za armado. V četrtek dne 22. t. m. vršil se je na Vrhniki semenj konj za vojaške potrebe. Na ta semenj na katerega je z lepaki vabilo vrhniško županstvo, se je prignalo z bližnjih kakor tudi iz raznih oddaljenih krajev celo iz St. Petra na Krasu — nad 80 lepih konj. Komisija, katera je bila mažarska, ni niti enega konja kupila. Med vsemi konji jim je bil najbolj všeč neki stari klompin, katerega je neki posestnik nalašč na semenj postavil ker je slučajno ž njim pripeljal mleko v vrhniško mlekarno. Posestniki konj so bili zelo razburjeni nad takim postopanjem slavne mažarske komisije. Dvomimo, če bomo v bodoče na tem sejmu videli še kakega konja, ker ljudstvo se ne bo več pustilo Mažarijem imeti za osla. Čudimo se tudi, zakaj se v naše kraje v to svrhu pošilja mažarska komisija. Ali ne vedo visoke vojaške oblasti, da so Mažari povsod Avstriji nasprotni?

Gorenjske novice.

Iz ljubljanske okolice.

Strašno novico prinaša sobotni »Slov. Narod«. »Domoljub« laže, tako poroča šentviški nadučitelj ali pa v njegovem imenu njegov izza zadnjih šentviških občinskih volitev zaradi svoje debele resnicoljubnosti dobroznani sin dr. Žirovnik.

Kaj se je pa »Domoljub« zlagal? Zapisal je, da je bil tudi nadučitelj Lavtižar iz Šmartna na zaupnem shodu liberalne stranke.

Lavtižar pa ni bil na shodu, to tudi »Domoljub« rad potrdi, ker noče nikomur delati krivice. »Domoljub« tudi potrdi, da je dopisnik takoj sporočil to zmoto in prosil, naj se dotična novica v toliko popravi, a je bilo prepozno, ker je bil »Domoljub« že v strojih.

To je vse, kar je naredil »Domoljub«, katerega Žirovnik tako zelo sovraži in je zato v »Slov. Narodu« napisal o njem toliko grozovitosti, poleg tega se pa po stari navadi zopet hvali na vse pretege, kaj vse je v Šent Vidu že naredil in še bo. No, o tem njegovem delu Šentvidci menda ne vedo še nič veselega poročati, sicer bi ga bili v dolgi dobi 15letnega delovanja že izvolili v občinski odbor, kar je njegova tiha, a najiskrenejša želja, pa dosega da še niso.

Na piki ima »Domoljub« šentviškega Žirovnika. Tako se pritožuje »Slov. Narod«. »Domoljub« pa danes Žirovniku prav odkrito pove, da bo v prihodnje še bolj odločno vzel na piko vsakega učitelja, kateri bo mlajši rod vzgajal za narodno napredno, to je frama-zonsko stranko, pa naj to dela skrito ali pa očitno. Ali razumete, gosp. Žirovnik?!

Dober svet obema Žirovnikoma pa dá za danes »Domoljub«: Naj dobro in večkrat prebereta ter premišljujeva uvodni članek »Slovenca« pretekle sobote — o smrdokavri!

Pri sv. Katarini nad Medvodami je bilo preteklo nedeljo, na praznik sv. Katarine izredno veliko ljudstva iz vse ljubljanske okolice, pa tudi od drugod.

g Iz St. Vida nad Ljubljano. Blaž Potočnikova čitalnica je preteklo nedeljo priredila prvo javno predavanje v tej sezoni, ki je bilo obiskano srednje dobro. Ta dan je šlo veliko šentvidcev k sv. Katarini. Predaval g. Slavko Ravnikar iz Ljubljane. Prav poljudno in prepričevalno je opisal, koliko škode in nesreče pri kmetijstvu in delavstvu povzroči alkohol. K sklepu je podal še nekaj lepih misli o potrebi združništva. Po predavanju se je med poslušalce kot Miklavžovo darilo razdelilo 100 izvodov knjižice »Sveta vojska«. Prihodnjo nedeljo 2. decembra bo predaval g. kanonik Sušnik. — Volitev v krajni šolski svet je bila preteklo nedeljo. Izvoljeni so bili: Anton Belc iz St. Vida, Ivan Bergant iz Dravelj, Albert Vodnik iz Podutika in Valentin Zabret iz St. Vida. — Cesto, ki v St. Vidu drži z glavne ceste v Vižmarje in proti kolodvoru, bodo predstavili, da bo izpeljana bolj naravnost. — Za družbo sv. Cirila in Metoda so tukajšnji Mohorjani darovali 32 kron.

g Dopisniku »Slov. Naroda« v Šmarji. Tvrdba Cene et Comp. si že celo desetletje prizadeva, da bi koga izmed sebe spravila na županski ali poslanski stolec. Zavedni možje pa, katere ta privandrana družba zlasti zadnje dve leti po »Narodu« blati, pravijo, da so časi boštanskega valpeta potekli. Ti večni kandidatje naj se naučijo najprej sebi gospodariti, potem jih bomo šele pustili k občinski upravi! — V hiši, ki ima veliko reklamnih napisov, pa malo blaga, ta družbica sklada pesmice o dekanu, kaplanu vincu in devicah — in to iz same hvaležnosti! Dekan so jih podpirali, spravili njih liše do veljave, zato ližejo še njih mrtve kosti. Kaplani so dali brezobrestno posojilo, in še kapital navrgli. Na device se mladi Cene tudi dobro razume, saj je rajši pošto pustil, kot pa nje. Tudi vino jim v glavo udari, pa kaj hočemo, rajni oče L. v L. so dali »na račun«, potem so pa račun seboj v grob vzeli, mi smo pa zapeli tisto veselo: »Mica Kovačeva, piva, nč pvačova.«

Iz kranjskega okraja.

g Iz naših društev. Meseca novembra so bila predavanja: 1. v Cerkljah dvakrat in sicer: o početku in razvoju krščanstva in o socialni zgodovini slovenskega kmeta v srednjem veku, 2. v Naklem: o zgodovini domače fare; 3. v Senčurju: o slovenski zgodovini v novejši dobi; 4. v Šmartnem pri Kranju: o pomenu in napravi testamenta. Tu bo 2. dec. predavanje o »ledenikih in postanku gorenjske doline.«

g Predavanja v naših izobraževalnih društvih se bodo vršila vsa zimo. Dekanijski odbor je preskrbel več predavateljev. Društva naj se le pravočasno oglase za-nje, ustreglo se bo lahko vsem.

g Ponesrečil se je v Stražišču pri Kranju minoli teden edini sin posestnika F. Star je bil 16 let. Lezel je gledat zajce, ki jih je imel na neki nastavi v hlevu. Kad, ki je bila polna vode in na katere rob je stopil, se prevrne in fant pade tako nesrečno, da obleži nezavesten. Drugi dan zjutraj je umrl. Bil je dober mladenič.

g Deželna cesta, ki pelje iz Kranja v Škofjo Loko je skozi vas Stražišče v silno slabem stanju. Blata je toliko, da ga gaziš do členkov. Kadar je pa dež, stoji ti voda na cesti. Jarkov ob strani ceste ni nobenih, pač je jarek sredi ceste, ker visi cesta ob obeh straneh proti sredini. Čas bi bil, da se vsaj enkrat pošteno nasuje in to sedaj ob začetku zime. Vožnje po tej cesti je veliko, zato naj se gleda tudi nato, da se ohrani v dobrem stanju. Cestarjev in de-

lavcev na tej cesti ni skoro nikdar videti. Čudno se nam zdi, zakaj imamo okrajni cestni zastop, ko vendar skoro nič ne gleda, da bi bile ceste v dobrem stanju. Poprej, ko so morali ljudje sami nasipati ceste, morala je biti posuta parkrat na leto in nadzorovala se je od okrajnega glavarstva. Sedaj pa je vse dobro. Kmet plača svoje prispevke za ceste, za nasipanje pa skrbi liberalni cestni zastop, ki obstoji po večini iz ljudi, ki ne hodijo peš, marveč se vozijo v kočijah. Kako pa se nasuje in v kakšnem stanju so ceste, o tem se več ne prepričuje višja oblast. Saj za kmeta in delavca je vse dobro, tako mislijo nekateri. Bomo videli, če je res tako!

Raznoterosti z Olševka. Naša dekleta, članice Marijine družbe in izobraževalnega društva so na vabilo pretečeno nedeljo na Jezeru na Koroškem dvakrat predstavljale igro »Sveta Neža« pri Štulerju v splošno zadovoljnost Jezerčanov. Prostorna soba je bila obakrat prepolna. Slava pridnim dekletom in tudi Andročevemu Janezu, ki je vlogo Simforijana tako dobro igral. — Naš duhovni pastir č. g. Andrej Volc župnik v p. je ves vnet za vzgojo vinske trte okoli župnišča. Vsadil jo je leta 1892, in sedaj se vije okoli in okoli župnišča. Pridelal je lansko leto od te trte 95 litrov mošta, letos pa 75 litrov. Trgatev je bila lani 4. oktobra letos pa 19. oktobra. Boste vprašali, kakšno je olševsko vino. Tako, da se ne dobi povsodi. Lani so bili trije možje po opravih v Olševku iz Žužemberka. G. župnik jim je dal to gorenjsko vino poskusiti, in so rekli, da se malo ali nič ne razloči od dolenskega. Kakšno bo pa letos, bo pa prihodnost povedala. Hvala se mora izreči Olševčanom da niso pri trti cel čas nobene škode naredili.

Iz kamniškega okraja.

g Iz Mengša. Dne 11. novembra je bilo v našem izobraževalnem društvu predavanje. Predavalo se je o živinoreji in sploh o gospodarstvu švicarskih kmetov. Udje se zanimajo za predavanja. Zato jih obiskujejo vedno v večjem številu. — Z novim letom nameravamo izobraževalno društvo preosnovati v izobraževalno in podporno društvo.

g V Ameriko je odšlo pred nedeležim časom iz menške fare več ljudi, zlasti deklet. Da bi le tam bili tudi srečni! — Mnogo deklet je odšlo letos šivat slamnike v razne kraje, kakor v Bukarešt, Cirihi itd. Izredno veliko jih je odšlo v Breslav. Dal jim Bog zdravja in obilo zaslužka!

g »Čebelica« v Mengšu začne delovati s prvo adventno nedeljo. Razdeljena bo v dva odseka, moški in ženski. Svoj prostor ima v sobi izobraževalnega društva (v stari šoli). Moški odsek bo deloval vsako nedeljo od 9. do 10. ure dopoldne, ženski pa od 1. do 2. ure popoldne. Čeprav je že zima, vendar upamo, da bodo pridne čebelice nanesle mnogo strdi.

g Sv. misijon se bode vršil od prve do druge adventne nedelje v Mekinjah. Vodili ga bodo čč. gg. lazaristi. Udeležite se ga v obilnem številu!

g Iz Moravč se poroča: Nova ljudska posojilnica je našim liberalcem trn v peti. Svoje nevolje sicer v začetku niso pokazali, ker so se bali izdati svoje srčne bolečine. Pravili so: naj napravijo klerikalci kar hočejo — in Pangretov oča so baje rekli: »to je napredna stvar.« Seveda, še sanjali niso, kako krasno bode posojilnica uspevala. Komaj pa je začela dobro poslovati, že so jo mrcvarili v »Narodu«. Toda kaj se Moravčani zmenimo, kaj »Narod« piše. Kjer osel leži, tam po oslu smrdi. Za liberalne oslarije se zanima pri nas le učitelj Toman. »napredni« Pangre in še par drugih, ki tvorijo tukaj liberalno strančico. Posojilnica pa ne meneč se, kaj poročeta To-

man in Pangre, vrlo deluje. To pa liberalce silno bode, ker gre jim za lastne koristi. Zato so vneli pred dnevi strastno agitacijo proti naši posojilnici, svojo pa kujejo v zvezde. — Čujte, s kakimi neumnimi lažmi lezejo liberalni kimovci na dan. Pravijo, da obrestuje naša posojilna po šest od sto, dasi je obrestovala in obrestuje po 5%. Kakor čujemo, imajo zato neki sodniške dokaze. Mi navzlic vsem dokazom imenujemo nesramne lažnike vse tiste, ki posojilnicu na tak način obrekujejo. Posojilnica obrestuje vedno po 5%, kdor ne verjame, naj pride gledat posojilniške listine in pokaže se mu črno na belem. Zraven tega pa ima tudi znižanje pristojbinskih kolekov (štem-peljnov), česar liberalna posojilnica nima. Torej je med našo in liberalno posojilnico še velika razlika. Zato smo pa res radovedni, kaj nameravajo liberalci s svojimi lažmi in sleparijami. Hočejo li s tem uničiti našo posojilnico? Z lažmi je ne bodo! Morda si hočejo z lažmi priboriti napredka? No, z lažmi zabredejo v blamažo, ker laž ima kratke noge, s katerimi se liberalci ne bodo nikdar povzpeli do svojega cilja. — Naši somišljeniki! S takimi sredstvi nas skušajo torej slepariti liberalni prijatelji. Sedaj jih poznamo. Prepričani bomo, da ljudje, kateri iščejo svoje koristi v tem, da škodujejo bližnjemu, ne bodo osrečili naroda, niti ga dvignili do prostosti! Zato proč od pristašev »Narodove« klike.

Iz blejskega kota.

g Silovit vihar. Minoli ponedeljek, t. j. 19. t. m. je razsajal v Bohinju strašen vihar. Ljudje kaj takega ne pomnijo. Kmalu popoldne se je stemnilo. Na obnebu pa so se podili temni oblaki semintja. Mahoma pritisne orkan od juga s tako silo, da so se ljudje bali in pričakovali kaj hudega. Res, vihar je privzdigoval, lomil in po zraku nosil deske. Kakor bi trenil, odlomil in odnesel je na Bistrici malodane pol strehe posestnici Poloni Žen. Prebivalci so morali iz stanovanja, drugi si zopet niti upali niso na prosto, da ne bi kaka deska z bližnjih streh ali iz zraka priletela. Imenovani posestniki so dobri sosedje takoj prihiteli na pomoč ter pomagali nositi deske in poškodovano streho popravljati. — Martin Kavalar, 28 let star mladenič, je tudi pridno nosil deske od bližnje Čučkove žage. Ko sta nesla od ondot z Markom Stendlerjem v isti namen deske čez most — bilo je zvečer — zgrabi viharini vrtnec Martina Kavalarja ter ga hipoma vrže z mosta v deročo in narastlo vodo v Bistrico. V valovih je ponesrečenec takoj izginil — kot žrtev prave krščanske ljubezni. Našli so ga čez štiri dni, ko je voda upadla, blizu Nomenškega mosta — Podkoritom. Ranjki je bil več let vojak v Kotoru. Še v letošnjem letu je moral k orožnim vajam v Dalmacijo. Na morju, kjer se je tolikokrat vozil v najhujšem viharju, ni našel smrti, pač pa v narasli vodi doma. Povrni mu Bog! — Druga nesreča je bila na Bitnjah. Krasni stolp podružne cerkve Matere Božje je brez strehe. Ob pol 1. uri popoldne istega dne je vihar odnesel stolpu streho z vsem nastavom vred čez pokopališče. Ljudje, ki so videli ta prizor, pravijo, da je vihar od spodaj privzdignil stolpov leseni nastav ter ga vodoravno nesel čez cerkveno ozidje, potem šele se je v zraku polagoma zgornji del zasukal in padel z velikim hruščem čez cerkveno ograjo. Škode je gotovo 6000 kron. Zvonik je bil ličen ter primeren cerkvi in romantični okolici. Dobri verniki, spadajoči pod bitenjski zvon, pač ne bodo pustili zvonika brez strehe. Upati je torej, da ga z združenimi močmi kmalu popravimo. — Tudi drugim posestnikom je vihar napravil mnogo škode. Zlasti je mnogim podr polzce ter izruval močna in zdrava drevesa.

Dolenjske novice.

Iz ribniškega okraja.

Bolezen in smrt v Dolenji vasi. Naša šola je v tem mesecu precej prazna, ker imajo otroci dobro; ljudje pravijo, da so plehavi. Smrt je imela navado, da se je le mimogrede oglašala pri nas, a sedaj se je kar nastanila. Solarjem sicer prizanaša, pač pa pobira male otroke. Pretekli teden smo ji dali štiri, a še ni zadovoljna. 19 t. m. je kar tri ugrabila, pa kakor kaže, noče še naprej. Vendar je tolikanj usmiljena, da jemlje v svoje košeno naročje samo nedolžne otročiče, nas stare pa resno opominja, da se bolje pripravimo.

d Spet ni bilo nič. — V sredo bi se imel že ponovno izvoliti izmed spomlad izvoljenega občinskega odbora župan in starešinstvo, pa spet ni šlo. Odborniki-naprednjaki se seje spet niso udeležili in brezvspešna je bila pot glavarjeva iz Kočevja v Sodražico. Zanimivo je zvedeti, kje tiči glavni vzrok, da naprednjaki volitev ovirajo. Menite li, da hočejo ti tržki velmožje izmed svoje srede župana? O, ne! Morda hočejo večino starešinstva v trgu? Kaj še! Morda prvega svetovalca v Sodražici? Tudi ne! Kamen spodtike, ob katerem se je razbilo že toliko volivnih sej, je — čujte! — ključar romarske cerkve pri Novi Štiti. Tega hočejo imeti naprednjaki za prvega svetovalca in, ker se ti vroči želji ne ugodijo od strani naših mož, odtod vse kljubovanje. Matvez Gruden, še bolj znan pod imenom Podražev Matvez je oni veleum, na katerega stavijo celo tržki veljaki vse svoje zaupanje. Sami se radi odpovedo častem občinskih starešin in stopijo v ozadje, da bi le Matvez zasedel stolec prvega občinskega svetnika. Matvez je stal včasih v naših vrstah, pa je uskočil v napredno stranko in mi reveži še le zdaj, ko on pri nasprotnikih vživa tak neomejen ugled, s težkim srcem spregledujemo, kaj smo izgubili z gospodom Grudnom. Toda, kaj čemo, kar je, je, zato pa je najlepše, da Matvezu zdaj, ko je spet pred durmi njegov »celmesečni god«, častitamo k temu zaslužnemu priznanju, ki je vživa med našimi prosvitljenimi naprednjaki. — Kujavcem so spet naložili globo. Seveda pri deželnem odboru v Ljubljani nimajo ključa do njihovih »pergamenčkov«, zato so pa naši pisali ponj na Dunaj in tedaj, ko dojde ključek iz Dunaja, bomo videli, ali se bodo prej naveličali naprednjaki se kujati ali naši globo naglati.

d Na Gori bi radi župnijo. Sicer imajo Gorniki že itak »gospoda«, toda oni bi radi gospoda župnika. Toda c. kr. vlada takih želja ne vslušuje zastoj in Gorniki bi morali poseči v žep. Nihče ne bi verjel, da bi imel sedanjí gospod, ko bi postal gorniški župnik, ne da bi Gorniki kaj doplačali, do štiri sto kron manj dohodkov kot sedaj. Kaj ne, dragoceno ime župnik. Torej naj Gorniki doplačajo ali pa vse pri miru pustijo, sicer se utegne zgoditi, da bodo imeli župnijo, pa niti župnika, niti gospoda.

d Pravijo, da je »Slovenski Narod« pred nedavnim časom tako žalil ribniškega župana dr. Šiferja, da so ribniški liberalci list vrnili. Sedaj pa je dr. Tavčar privzel dr. Šiferja v izvrševalni odbor liberalne stranke. Zdravniki morajo imeti v svojem poslu sploh dober želodec, vendar pa moramo častitati dr. Šiferju na njegovem nad vse izbornim želodcu, ako more prebaviti to liberalno zmes.

d Ogenj je uničil v soboto, dne 24. novembra v Kotu pri Novi Štiti en skedenj in eno šupo.

Iz dolenj.-šentviške planjave.

Novo mlekarno smo dobili pretečeni mesec. Ustanovil jo je oni Jereb, ki je bil doslej

mlekar v naši parni mlekarni pa mu je odbor iz raznih vzrokov službo odpovedal. Sedaj se hoče maščevati s tem, da je na svojo roko pričel. Bomo videli, če mu bo »ratalo«.

Čudno se nam zdi pri tej stvari tole: Dokler je bil Jereb poslovođa naše mlekarne, ni ta nikoli mogla plačevati mleka dražje kot po štiriinpol krajcarje. Udje so sicer večkrat zahtevali višjo ceno, a Jereb je dejal, da »ne shajamo«. Sedaj pa, ko je sam začel mlekarno, ga pa naenkrat lahko plačuje po pet, dasi ga dobiva desetkrat manj kot prej v naši mlekarni. Res čudno, kako hitro je mleko toliko izboljšal. Sicer pa sedaj tudi naša mlekarina plačuje mleko po deset vinarjev in ga bo, če Bog da, kmalu še dražje.

Še bolj čudno se nam zdi, da se vkljub temu dobi pri nas kak gospodar, ki raje drži s tujcem, kateri domačemu podjetju kljubuje, kakor da bi se ravnal po geslu »Svoji k svojim. Sicer jih je samo pet tako »možatih«, ali še to ni lepo za St. Vid. Do tedaj jim je bila dobra stara mlekarina, dokler jo je vodil soc. demokrat, ki se je očitno bahal s svojim brezverstvom, sedaj pa, ko je prišla v poštene roke, ni več zanje. Med temi je celo eden, ki je soustanovnik in solastnik stare mlekarne, a sedaj najbolj dela zoper njo. Ali se ne pravi to pljuvati v lastno skledo? Tisti Vesel tam z Grudlofa imenuje sicer take može »kremenite liberalne značaje«, a po šentviško se to pravi — šeme.

Martinov semenj v St. Vidu se je slabo obnesel. Prišlo je malo blaga, še manj pa kupcev. Pa kako bo semenj dober, če pa ni še tisti dan nič manj kakor desetkrat dež, in večkrat je še prav pošteno lilo. Je bil pa prejšnji tukajšnji semenj tem boljši. Tuji mesarji so kupili vso debelo živino, še premalo je je bilo. Vsak je dobil skoro toliko, kot je cenil. Najbolj dobre volje pa je bil menda ta dan »hribški« Janez, ki je prodal troje živine za 920 gld. Pač lepa prireja!

Dobro srce so pokazali Šentvidci o Vseh svetih. Do 40 mernikov fižola so nanесли za uboge dijake v Novem mestu. Nekateri so namesto tega kaj denarja darovali v ta blagi namen. Predsednika dijaške kuhinje g. profesorja Marinkota je ta darežljivost tako ganila, da so Zahvalno nedeljo sami prihiteli in se na prižnici res ganljivo zahvaljevali vsem šentviškim faranom. Naj bi tudi za naprej pri nas ostalo tako, pa tudi po drugih župnijah naj bi se ravnalo enako, potem bi bila pač olajšana velika skrb, ki jo imajo ta blagi gospod za revne dijake.

Mejačevo mater smo pokopali v torek, 20. t. m. Bila je blaga žena, ki je izgojila enega sina v duhovnika, namreč č. g. Janeza Medved kapelana v Košani, in eno hčer v redovnico, s. Avrelijo usmiljenko v Mariboru. Pogreb je bil v Vel. Gabru, dasi so sorodniki pokojne kakor ona sama želeli, da bi bila pokopana v St. Vidu, kjer počivajo dragi rajniki iz te hiše. Tozadavna prošnja pri okr. glavarstvu v Litiji je bila odbita. To je, milo rečeno, neusmiljeno in brezčutno. Tolikrat slišimo ali bemo, kako gospoda svoje rajnike prepeljuje kakor daleč hoče, a tu pa neki sitnež ne dovoli domače faranke pokopati na farnem pokopališču zato, ker iz one vasi slučajno pokopujejo v Vel. Gabru. Pa še tak izgovor, češ, da je farno pokopališče premajhno. Da, ko bi se prosilo za stalno izjemo, a za eno osebo bi se pa vendar še dobilo prostora, zlasti letos, ko je skoraj polovica manj mrličev kot ponavadi. A gotovi uradniki še vedno mislijo, da velja za kmeta druga postava, kot za gospoda. Toda če mislijo, da si s takimi ukrepi množijo ugled in spoštovanje pri ljudstvu, potem se pač hudo motijo.

d Iz Gore pri Sodražici nam pišejo: Nedavno smo imeli občinske volitve. Izvolili smo za župana mladega, čvrstega moža, ki je že nekaj časa bival v Ameriki. Upamo, da smo prav ukrenili, ko smo mu zaupali župansko čast. — Poroke nismo imeli ravno eno leto. Sedaj se je vendar oženil neki čevljar.

Iz Št. Ruperta.

d Nevhlta na Dolenjskem. Iz Št. Ruperta se piše, da je bila dne 19. t. m. silna nevlhta z bliskom in gromenjem; tudi tresčilo je parkrat enkrat celo v brzojavno žico, po kateri je šla strela v poštni urad gledat, če je brzojavni stroj zaprt ali odprt. K sreči je morala strela iti svojo pot v zemljo.

d Jesensko sadje. Na vrtu gospoda župnika v St. Rupertu in posebno v Hrastnem, dozorevajo kot lešniki debela jabolka, ki so cvetela po toči meseca avgusta.

d Zahvalo poslancem gg. Povšetu, Šusteršiču, Sukljetu, dr. Skedlu in vsem drugim, ki so sodelovali za uresničenje železnične proge Št. Janž-Trebnje, so brzojavno poslali občani Št. Ruperta v »Slovenca«. Dal Bog, da l. res bila uresničena želja Šentrupertčanov. Prosimo zato še nadaljnjega truda in podpore vrlih naših poslancev.

d Ljudski shod bo v St. Rupertu v nedeljo, dne 9. decembra t. l. v župnišču. Pride poročat dr. Krek. Naj bi se tega shoda udeležilo mnogo ljudstva!

d Nekaj v premislek! Slišimo, da se osebe, ki so z grofom Barbom v zvezi, vlečejo za postajališče pri njegovih graščini. Ali naj pomislijo vsi, da graščina ne bo stala tako dolgo, kot Št. Rupert, ker vemo, kako hitro gredo baroni in grofi danes na kant. Zato ne prezreti dolgotrajne ljudske koristi na ljubo grofu, ki lahko danes ali jutri gre — v Rim.

d Županstvo v Mokronogu se je tudi zahvalilo brzojavnim potom našim poslancem. Liberalni Mokronožani bodo vendar spoznali, kdo se poteza za koristi ljudstva. Liberalni poslanci niso do sedaj še prav nič storili za ljudstvo, saj pa tudi na Dunaju nimajo nobenega vpliva.

Iz krškega okraja.

d Posnemanja vredno. Nekemu posestniku pri Brežicah je poslalo uredništvo štajerskih »mladih« svoje glasilo »Narodni List« na ogled. Ta pa jim prav hvaležno vrne list nazaj z opombo na ovitku: list se vrne, se ne sprejme z opazko: ker je samo naroden (narodnost na papirju), pa nič krščanski, je slovensko-liberalen, v žlahti »Slovenskega Naroda« in ptuškega »Štajerca«. — Posnemajte zavednega moža, ven iz pošteni slovenskih hiš z liberalnimi listi, ki so osmrjeni z kužnimi bacili.

d Trikrat nesrečen je bil v tem letu kmet Levičar na Cesti. Pomladi so mu poginile svinje, koncem poletja mu je toča sklestila vinograd in nazadnje je še jedno kravo odnesel konjedec.

d Kakor gobe po dežju skoro enako hitro je bil dozidan drugi del krške bolnice. Navadno jo zidarji Italijani popihajo z lastovicami na topli jug, letos pa so za dober mesec dali ostali ter se mučili z delom in polento.

d Poročil se je v Krškem 70-letni starček J. Kolečnik z nekoliko mlajšo nevesto.

Belokranjske novice.

Iz Metlike. Marijina mladeniška družba v Metliki je imela svoj slovesni shod dne 18. novembra t. l. Zjutraj je bila sv. maša in skupno sv. obhajilo. Popoldan je bil slovesni shod pri Treh farah, pri katerem je bilo sprejetih 11 novih udov. Po končanem shodu je bila igra v občinski hiši. Igrala se je »Vedeževalka«, ka-

tera se je lepo vršila in končala. Vsa čast in hvala gre gospodu Stankotu kaplanu, predsedniku družbe, ki si toliko prizadevajo za povzdigo družbe in za prirejanje iger. Srčna zahvala gre tudi mladeničem, ki se toliko potrudijo da se naučijo iger in da pogumno nastopajo pred ljudstvom. Le naprej, vedno dalje, mladeniči za dobro stvar!

Iz raznih krajev Dolenjske.

d Iz St. Lamberta. Mohorjani v St. Lambertu so darovali za družbo sv. Cirila in Metoda 3 krone. Predsednik krajnega šolskega sveta v St. Lambertu g. župnik Josip Plantarič je prostovoljno odstopil; na njegovo mesto je bil izvoljen posestnik Jakob Vozel iz Borja. G. župnik J. Plantarič je imenovan upraviteljem izpraznjene župnije Sv. Gora. Jesen imamo lepo; toda enkrat je pa že pokazala sneg, da bo tudi letos bel.

d Iz Zatičine se nam poroča: Pred dobrim tednom smo imeli ogenj v vasi. Po noči je nenadoma začela goreti hiša Iv. Grosa. Prebivalci so se prebudili o pravem času. Posrečilo se jim je rešiti hišno opravo, vse drugo je zgorelo, tudi svinja v hlevu. Posestnik je bil zavarovan za par stotakov. O vzroku požara gredo različne govorice.

d Iz Brezlj pri Grosupljem se nam poroča: V naši vasi zadnji čas nekaj rogoviležev ne dá poštenim ljudem miru niti po noči. Pod okno hodijo mirne ljudi nadlegovat. Ako ne bo miru, se bo vsa stvar naznanila orožnikom. Za danes naj zadostuje ta rahli opomin!

d Hrvat in Ribničan. — »Koliko ima ta krava mleka?« vpraša rejen Hrvat premetnega Ribničana. — »Če jo boš dolgo časa molzel, ga bode imela eno kad,« se odreže sin ribniške doline. — »Koliko ima šmarska cerkev denarja?« vprašujejo naši liberalci. Odgovor je lahak: Če ga boste pogosto in dolgo časa nosili, ga bo imela eno kad. — Torej le urno na delo!

Notranjske novice.

Ildrijske novice.

i Novo politično društvo. C. kr. deželna vlada je potrdila pravila »Katoliškega političnega društva za sodni okraj Ildrija«, ki se bo kmalu ustanovilo.

i Zanimive volitve so se vršile 7. nov. za občino Dole pri Ildriji. Ker sta v njej dve župniji, seveda vsaka hoče v odboru može iz svoje srede. Volili smo že enkrat kmalu po Božiču. Zavračanje takrat nalašč niso hoteli priti, da so potem vložili zoper volitev ugovor, češ da v Zavracu ni bila postavno razglašena. Veselo je pri tem, da menijo, da so res oni volitev ovrgli, medtem ko deželni odbor kot vzrok razveljavljanja navaja, da v I. razredu ni bilo dovolj volivcev v zapisniku. To pot so pa Zavračanje vedeli, kdaj in kje bo volitev, zato so delali velikanske priprave, da dobe v novi odbor samo svoje može in na čelo občinske uprave postavijo. — Štefana Rejca. G. Štefan si je mislil: moji predniki so bili župani, zakaj bi pa jaz ne bil, ki sem vendar precej »napreden«. Toda pri vsem letanju, nasilnem agitiranju, milih prošnjah, iskrenih željah in pristranskem postopanju v volilni komisiji Zavračanje je vendar zmaga mirna in prevdarna odločnost Gorjanov. Izvoljeni so v tretji razred gg. Tomaž Kunc, Matevž Kogovšek, Franc Močnik, Anton Nagode; namestnika gg. Matevž Kavčič, Janez Sedej. V drugi razred so izvoljeni gg. Anton Lapajne, Anton Likar, Anton Seljak, Anton Leskovec; namestnika gg. Franc Eržen in Franc Lesko-

vec. Na prvi razred Gorjani niso mogli misliti; ondi so izvoljeni gg. Kaj. pl. Premerstein, Anton Sedej, Stefan Rejc, Franc Žakelj; namestnika gg. Jože Leskovec, Urban Bogataj. Tudi je že predla gospodu Premiersteinu, ker so Zavračanje, oziroma njih misleča glava Reje, le nase mislili. Pri zmetavanju glasov gorskih volivcev je zanimivo, da je Stefan Rejc ovrgel glas Marije Govekar. Ta ima od moža, ki je v Ameriki, notarsko pooblastilo za vse, kar je s posestvom v zvezi; za volitev je seveda kot ženska morala dati pooblastilo drugemu. In to, da si povsem pravilno, Štefanu ni veljalo; g. Premierstein si pa tako ni upal drugače soditi. Kaj ne, kako može gore za postavbo, ako je glas nasprotnikov? Tako so vneti zanj, da jo svoji gorečnosti že več ne poznajo! Naši izvoljeni može bodo pa vselej in povsod storili svojo dolžnost v odboru, pa naj se gre za naš ali pa nasprotni konec. Kdo bo župan, odloči prva seja.

Draginja. Z novim letom, se govori, bo cena tudi mleku poskočila. Zvišali jo bodo menda od 8 na 10 krajcarjev pri litru. Se v Ljubljani, kjer mlekarije po 3, 4 ure daleč vozijo mleko na trg, stane liter samo 8 kr. in v Ildriji naj bo dražje! Lepa reč, če se to uresniči!

Pretep. Na Martinovo nedeljo ponoči so neki vročerkvneži v bližini kapelice sv. Janeza pod gradom napadli in večkrat z nožem ranili rudarja Jurija Mavrina. Puščali so mu precej krvi. Nadaljni prizor te krvave drame se bo vršil pred sodnijo.

Zločin ali nesreča. Preteklo nedeljo je šel oženjen redar Janez Čuk iz Ildrije v Ziri z namenom, da bi tam prešiča kupil. Ob povratku proti domu, stopil je med potoma v neko gostilno, izpil tam pol litra vina in potem nadaljeval svojo pot. Kam je potem zašel, ne ve nihče; od nedelje namreč ga ni več domu. Dobili so njegov klobuk, našli čez dva dni tudi dežnik na ravno istem kraju, kakor pravijo, a moža ni nikjer. Zandarmerija z lovci in psi so vse dni preiskavali vse razpoke, pota, hudo urnike in vsi hosto krog Razpotja, toda zastoj. — Izključen ni zločin, kajti ko bi se bil Čuk ponesrečil, morali bi ga že kje najti. Vsekako čudno, da se dogode v našem mirnem kotu take reči! Pred par leti so našli celo človeško ogrodje in kosce obleke v neki razpoki blizu Bele, lani je ropar ubil rajnega Oswalda nedaleč od Ildrije in letos je Čuk izginil kakor kafa.

Semenj. V ponedeljek po sv. Martinu je bil v Spodnji Ildriji semenj. Kmetje so precej živine prignali in ni bila posebno draga. A meso v Ildriji vseeno ni poceni.

Deputacija za podržavljenje Ildrijske mestne realke se je vrnila z Dunaja. V deputaciji so bili: župan Šepetavec, kanclist Vidic in neizogibni Ante Kristan. Koliko so gospodje opravili, ne vemo, gotovo pa bo po stari navadi Julče veliko pisal in Kristan pa veliko govoril o velikanskih uspehih, samo če bo kdo verjel!

Iz raznih krajev Notranjske.

Iz Zaplane je redkokedaj kakšen dopis v cenjenem listu »Domoljub«, zato »Domoljubovi bralci malo vedo za Zaplano. Hočem vam na kratko razodeti letošnje najvažnejše dogodke. Imeli smo 3. majnika birmo, ta dan je bil za nas veseli dan, ko smo imeli med seboj svojega višjega nadpastirja. Veselje se nam je kmalu spremenilo v žalost. Takoj po birmi so zboleli naš župni upravitelj gospod Jakob Matjan kateri so že 31. maja v Gospodu zaspali. Prepeljali so jih na Šentviško pokopališče k večnemu počitku. So žalje in samota je vladala med nami do 8. t. m. Ta dan pa smo z veseljem sprejeli pri kapelici hriške Matere božje novega župnega upravitelja preč. gospoda J.

Mihelčiča ter smo jih udano pozdravili. Prišli so iz Zeleznikov. Kot izvrstnemu govorniku in izurjenemu pevcu želimo si z njimi tudi pri nas mnogo cerkvenega in političnega napredka. Zato bode dobil naš »Domoljub« večkrat kakšen kratek dopis iz Zaplane.

n Iz Hrenovic se nam piše: Malo hudo si nas vgriznil, dragi »Domoljub« 8. nov., ko si pisal, da iz naše fare ne dobiš nobenega poročila. Toda kaj hočemo, dobrega ni za poročati, slabo pa prikrivamo. Toda nekaj ne smemo več zamačati. V naši župniji se je znašla neka družbica, obstoječa iz štirih oseb, ki ne prestando blati našega od vseh faranov spoštovanega g. kaplana, in to iz same nevoščljivosti, ker ga ljudstvo ljubi in mu zaupa, kot pravemu kmečkemu prijatelju. Ta gadja zalega pa ni iz naše fare, to so tujci, ki so prišli k nam, da jih mi redimo. Le pri miru bodi družbica, če ne daš miru g. kaplanu, se ti zna zgoditi, kakor se je Ros . . . : ti jih bomo naložili, te po hribu zapodili in s starim usnjem za teboj pokadili. Občan iz hrenovške fare.

n Iz Menišije. Začudil sem se, ko tudi v zadnjem »Domoljubu« nisem še dobil nikakega dopisa iz naše fare. Mislim sem, da se bo sedaj gotovo kdo oglašil, zlasti, ker je Franc Koželjski pozival v »Domoljubu« v svojem pismu iz Amerike, naj bi začel kdo dopisovati iz našega kraja. Mnogi se bo zanimal za naše novice, zlasti kdor je bil vojak, ker imajo vojaki tukaj svoje strelisce. — Sedaj, dne 18. novembra so blagoslovili č. g. župnik Dimnik novo župno cerkev. Cerkev sicer še ni popolnoma dovršena, vendar so jo vsled bližajoče se zime blagoslovili. Mnogo so žrtvovali vrli farani in še bodo. Cerkev je sedaj zelo velika in bo ponos župljanom.

n V Begunjah je tudi velika, krasna šola, ki bi delala čast vsakemu trgu. V njej se je tudi že začel poduk. Dobili smo tudi še eno učiteljico, tako da imamo sedaj tri učiteljske moči. Pa prihodnjič kaj več.

Štajerske novice.

Odlikovanje. Pred tedni je c. kr. višji okrajni komisar Ervin pl. Prah iz Celja pripel na prvi žalskem župniku, č. g. Matiji Korošen zlati zaslužni križec s krono. Vršile so se tem povodom prekrasne cerkvene in izvenecerkvene slavnosti.

Volitev župana v Šoštanj. Iz Šoštanja se nam piše: Zopet so se zbrali v občinski pisarni dvanajsteri jogri, da bi volili in izvolili župana. Pa zopet so se zbrali brez uspeha! Tačas jim je predsedoval naš pravi vladni komisar, neizogibni Zoffal, katerega je nekaj časa nepristranski in pravični koncipist dr. Hoffmann samo nadomestoval. Gospod Zoffal ponižal se je tako nizko, da je pri dostavljanju vabil k županovi volitvi sam opravljal posel občinskega sluga. Morda je to storil misleč, da bo bolj držalo. Pa vendar ni držalo in mlátili so »nemški« odborniki s Zoffalom vred zopet prazno slamo! O ti presneti § 35. občinskega volilnega reda, zakaj jim delaš toliko sitnosti, skrbi in »krivice«, kajti če bi tebe ne bilo, bi Šoštanj že imel — nemškega župana!

To nas čaka tudi drugod! V Celju so uvedli na meščanski deklški šoli četrti razred k že obstoječim trem. V tem novem razredu se pa krščanski nauk ne bo poučeval. To je prva šola brez krščanskega nauka! Zasluga za to gre narodnemu in verskemu odpadniku, ki je vodja šole: piše se Prazak. Ime govori dovolj! Storjen je torej začetek. Slovensko ljudstvo spoznaj, da delajo to oni,

ki ti vsiljujejo sladko pobožnega hinavca, ptuljskega Stajerca!

Velik požar v Šoštanj. Dne 9. t. m. izbruhnil je ogenj v tovarni za usnje Franc Woschnagg & Söhne. Požar je uničil ves srednji trakt, obstoječ iz sedem objektov, v katerih so se nahajali stroji cele tovarne in tudi velikanska množina deloma izdelanih, deloma še surovih kož. Izdelanih kož je uničenih 3000 v vrednosti 300.000 K. Vsa škoda pa znaša okoli en milijon kron. Neumorno je delovala domača požarna bramba s požrtvovalnim sodelovanjem vrlih Družmirčanov. Najbližja požarna bramba v Velenju je prišla še le ob pol osmi uri, akoravno je bila avizirana že ob peti uri zjutraj. Ko se je ta požarna bramba pod načelnštvom Priboschitzja pripeljala na lice požara, sprejela jih je množica ne s posebnim zadovoljstvom in čuli so se marsikateri dovtipi. Najbolj pridni so bili, kakor že rečeno, domači brambovci in Družmirčani. Tem so pa prišle na pomoč še požarne brambe iz Celja in Smartnega ob Paki, slednja je bila posebno pridna. Na lice mesta je prišel c. kr. okrajni glavar g. baron Müller iz Slov. gradca. Plemenito srce je pokazal pri tej nesreči napram svojim sorodnikom, na političnem polju pa nasprotnikom, gospod tovarnar Ivan Vošnjak, ki je dal na razpolago vse svoje delavce! Vsled tega požara je bil skoraj ves trg v velikanski nevarnosti, kajti če bi bil tak veter, kakor je razsajal pred par dnevi, zgorela bi vsa sosedna poslopja. Lastniki tovarne so dobro zavarovani pri vzajemni zavarovalnici v Gradcu. Milijo se nam ubogi delavci, ki bodo najmanj pol leta brez dela in zaslužka.

Kobiljo v vencem na glavi je imel minuli ponedeljek, 19. t. m. posestnik Matevž Zagazan iz Zdobrave, ko je peljal v Vojnik svate k poroki. Taka misel ne šine lahko vsakemu v glavo. Kdor zna, pa zna!

Koroške novice.

k Umrl je č. g. Valentin Lakner, kaplan v Svečah, star 25 let. Truplo so v Svečah blagoslovili in potem prepeljali v Radiše, kjer je bil pogreb ob 2. uri popoldne.

Žihpolje pogorelo. V nedeljo dne 18. t. m. ob 12 uri nastane ogenj v hlevu gostilne pri cerkvi. Ker je bilo vse suho s škodljivimi kriti — je bilo vse poslopje kmalu v ognju. Ob pol eni uri pade iskrica na cerkveno streho — če bi bila lestvica pri rokah — bi se bilo dalo še rešiti; a ogenj se je urno širil in velika cerkev z dvema stolpoma je bila ob eni uri vsa v ognju. Ljudstvo je delalo, kar je bilo mogoče — a vode ni blizu, došla je tudi celovška požarna bramba s parno brizgalno — a bilo je že prepozno — strehe in stolpov že ni bilo več. Bridko je jokalo revno ljudstvo, reševalo je iz cerkve, kar je bilo mogoče. Majhni zvon je predrl cerkveni obok, ker je že počil po sredi. Starodavne božjepotne cerkve — ob novi železnici — štrle sedaj le umazane stene proti nebu. Kako je ogenj nastal, se ne ve! Bog nas varuj takega ognja!

Primorske novice.

Tržaški vlomilci zopet na delu. Tržaški vlomilci so vlomili v prostore trvd Gondrand v ulici Miramar in Silvestri v stari Barijeri. Pokradli so v prvi 20, v drugi 30 K.

V Pazinu v frančiškanskem samostanu je obhajal 25-letnico svojega mašništva vč. p. Alfonz Furlan, bivši magister novincev.

Opravljal je to službo 14 let. Za njegovo vestno in neumorno delovanje dala mu je provincija v priznanje časten naslov »Min. Provincialis titularis.«

V grad Miramar se preseli nadvojvodinja vdova Marija Jožefa s svojim najmlajšim sinom Maksimilijanom.

Obesil se je v Trstu 41-letni Josip Martišič.

Grozna posledica kadilčeve nepreviđnosti. V Barkovljah je 21-letni voznik Franc Stare prišel vinjen domov in v postelji kadil. Postelja se je pri tem vžgala. Hudo opečenega Stareta so prepeljali v bolnišnico.

Gabrščkova junaštva. Iz Gorice se poroča: Shoda v St. Petru ni bilo. Naših mož je prišlo nad 200, pijanih liberalcev pod Gabrščekom in s koncipijenti 50. Ti so upili in tulili, posebno Gabršček. Naši so ga enkrat potisnili pred vrata. Dr. Gregorčič je izjavil, da shoda ne bo. Naši prirejali Gregorčiču velikanske ovacije, da liberalcev ni bilo slišati. Nemir je trajal nad dve uri, dokler niso liberalci odkurili med smehom naših. Gabrščeku so očitali surovo obnašanje, njegov odgovor je bil: Mene ni prav nobene reči sram! Smeh in plosk! Ljudstvo je do dobra moglo spoznati, kako suroveži so liberalci. Tako podivjanih strank kakoršni sta goriška liberalna in pa kranjska »Narodova«, ni najti nikjer drugod pod solncem. Vsak pošten človek se mora z gnjusom obrniti od take sodrge.

V Ajdovščini je zadela kap občinskega redarja Ivana Godina. Zjutraj je vstal navadno, a ko je hotel v službo pade na tla. Dan pozneje to je 17. t. m. je umrl. Lahka mu zemljica!

Z nožem. V nedeljo, 11. t. m. okrog 10. ure zvečer so se stegli pivci v gostilni Antona Milosta v Solkanu. Brata Ciril in Alojzij Vončina sta se sprla z nekim Jožefom Draščekom. Štefan Kancler je prišel zavržen mirit. A nasilna brata sta ga z nožem ošušila v trebuh, da so mu ranjena čreva. Morali so ga v bolnici operirati. Drašček pa je le malo ranjen.

Iz raznih krajev.

Pismo iz Amerike. Eveleth, Minnesota, dne 2. novembra 1906. Dragi in spoštovani prijatelj »Domoljub«! Sprejmi v svoje vrstice par besedi od mene, tvojeja nekdanjega prijatelja še v stari domovini, a sedaj stanujočega tukaj v daljni Severni Ameriki. Kako rad in z veseljem te sprejemam vsakokrat v roke, in hitro prečitam tvojo vsebino, kajti vselej, mi kaj novega poročaš iz moje drage Kranjske, in še celo od tukaj iz Zedinjenih držav prinašaš včasih novice. Zatoraj ti želim tudi od tukaj iz naše naselbine sporočiti par besedi, da se tembolj seznanimo z našim narodom. Tukaj nas je večina prebivalcev Slovencev. Prve slovenske družine so se tukaj naselile pred 12 leti ali sedaj nas je že blizu dva tisoč Slovencev iz vseh dežel slovenske domovine. Ljudstvo si služi svoj kruh edinole v železnih jamah ali rudnikih kjer še prav dobro zasluži kedor je zdrav in močan. Vendar se zelo moti, kdor misli da je vse zlato kar se svetli, ker ne pomisli, koliko truda, nevarnosti, stane delavca predno spravi kaj denarja skupaj, da ga pošlje v staro domovino. Kar se tiče cerkve in verskih vaj imamo prav ugodno vpeljano, imamo svojo cerkev in svojega dušnega pastirja. Vsako nedeljo se nam razlaga beseda božja v slovenskem jeziku, imamo tudi slovenske pevce in organista. Tudi imamo slovensko tamburaško društvo in »Kranjsko godbo«. Vsa stvar torej prav lepo napreduje. Omenim naj še naša društva: »Podporno«, sv. Ciril in Metoda, sv. Imena Jezusovega, ki vsa prav lepo napredujejo. K skle-

pu svojega pisma kličem še vsem rojakom! Pozdrav in z Bogom! Naročajte si pridno list »Domoljub.« Šteberčan.

Cleveland. Zopet nekaj novega za nas clevelandске Slovence. Prejmite teh par vrstic v svoje predale. Vedno se je govorilo, da pride kaplan, in šele sedaj se je to uresničilo. Torej celi dve leti smo ga čakali, pa smo ga le dočakali v osebi gospoda Andreja Smrekarja, ki bode pastiroval v župniji Sv. Vida. Dobil ga je gospod Ignacij Hartmann, ne pa širokoustneži, ki so vedno govorili, da je že na pouku. To je res dolga pot, in za pomisliti je, predno se človek poda čez to veliko lužo. Župnija Sv. Vida ga je pa tudi zelo krvavo potrebovala. Sedaj bo vsak župljan svojo krščansko dolžnost storil, kar prej ni bilo mogoče radi pomanjkanja duhovnov. — Vreme je sedaj tukaj silno lepo. Sneg se nam je sicer tudi že pokazal, da bo bel, in sicer 10. do 11. oktobra, pa je kmalu skopnel. Dela je veliko, kdor hoče delati. Bomo videli, kaj zima prinese. Župljani Sv. Vida.

Peš po vodi. Amerikanec Holtriev je izumel črevlje iz cedrovine, v katerih hodi po vodi. Črevlji so meter dolgi in 20 centimetrov široki.

Novice iz Amerike. V Pueblo je ponesrečil Ignac F a b e r. — V Chisholmu (Minn.) je ponesrečil Tomaž P o ž e ž n i k, doma iz Gornjega grada na Štajerskem. — V Mineralu (Kans.) so ponesrečili v rovu trije Slovenci: Karol K o k a l j iz Zatičine, Franc K i m o v e c, doma blizu Litije, a tretji je Franc J a k š a, ki še živi, a je zelo nevarno ranjen.

Pismo kmečkega mladeniča iz Primorske.

Čenjeni čitatelji »Domoljubovi«! Kmetško delo na polju je prenehalo za letos in napočili so dolgi zimski večeri. Kako naj porabimo proste ure dolgočasnih zimskih večerov? Ali hočemo iskati po zaduhlih, z dimom prenapolnjenih gostilnah kratek čas? O ne! Za izobrazbo porabimo proste ure zimskih večerov, ker dandanes je potrebna vsakemu od najnižjega do najvišjega. In to najdemo po čitalnicah, knjižnicah, po društvih. Res, da tudi pri nas na Primorskem se probujajo občine in ustanavljajo se polagoma izobraževalna društva drugo za drugim, a vse eno, žalibog, smo še daleč zadaj za našimi vrliimi brati Štajerci, Koroški in Kranjci. Ako pogledamo sosednjo Kranjsko, vidimo, da je skoraj ni vasi, kjer ne bi bilo bralnega društva, in ravno tako pri Štajercih in Korošcih. Tudi pri nas se dobijo, in to v polnem številu, dobro misleči možje in mladeniči, a treba je navdušenja za dobro stvar. Pomožni odbor slovenske kršč.-socialne zveze za Goriško naj bi raztegnil svoje delovanje, prirejal naj bi se shodi, in tako navduševalo ljudstvo za dobro stvar. Marsikatero društvo takorekoč spi, a bi se potemtakem vzbudilo in začelo bi delovati.

Marsikje bi se še lahko ustanovila nova društva. Treba nam je resne volje, nam nižjim slojem pa vzajemnosti. Marsikje se je ustanovilo kako društvo, a za koliko časa. Edinosti ni bilo in vse je zaspalo. Vsak je hotel takorekoč komandirati, a prav ni nihče komandiral. Kjer se ustanovi društvo, treba je vzajemnosti, edinosti in ni bati se, da bi društvo ne procvitalo. Združiti je treba svoje moči v skupno delo in uspeh ne bo izostal.

Primorci! Čas je, da se ganemo; ustanavljajmo bralna društva, farne knjižnice, ker v teh najdemo izobrazbe, katera je dandanes tolikanj potrebna. In tako bomo, mesto posedali in tratili čas in denar po gostilnah — izobraževali se. Na koncu svojega članka pa vam kličem: Na delo torej, mladeniči in možje solnčne Goriške! Vsi za enega, eden za vse!

Scott-ova emulzija

Je po svoji kakovosti vedno enaka, ker se jemljejo zanjo le najboljše snovi, ki jih je možno dobiti z denarjem, umetnostjo in skrbjo. Izključno le najfinišne norveške medic. ribje olje se porabi za Scott-ovo emulzijo, ostali deli so pa tudi vedno le najboljše. Ravno vsled tega je našla izredno redilna in zdravilna moč Scott-ove emulzije pri gg. zdravnikih priznanje in jo tako pogosto predpisujejo pri starih in mladih kot izborno redilno sredstvo proti vsakovrstni slabosti. Scott-ova emulzija prekaša po učinku daleko navadno ribje olje.

Ribič z velikim doršjem je poročstvo za pristen Scottov izdelek.

Kdor se sklicuje na naš list in pošlje 75 vin v znamkah, mu pošlje steklenico za poskušnjo 2184 XII 1

Fron Steinschneider, lekarnar

Dunaj IV., Margaretenstrasse 31/92.

Cena izvirni steklenici 2 K 50 v.
Dobiva se v vseh lekarnah.

»Ti, Jaka, če ne moreš dokazati, kje si bil, ko so bile ukradene klobase pri Kimovcu, boš gotovo zaprt.«

»O to pa lahko dokažem — tisti čas sem jaz gospodu župniku svinjo kradel.«

V ječi so bili trije zločinci pomiloščeni. Ko se jim je to naznanilo, stopi eden pred paznika in pravi:

»Kako pa pridemo do tega, da smo ravno sredi zime pomiloščeni?«

Paznik: »Zločinec na številki 78., ki je že peti dan ob kruhu in vodi, je še vedno uporčen.«

Vodja kaznilnice: »Dajte mu prepisati vsak dan 20 strani iz kuharske knjige.«

Prilagodna številka „DOMOLJUBA“
izide dne 6. decembra 1906.

Loterijsko sročko.

Dunaj, 10. novembra	64	29	74	20	65
Gradec, 17. oktobra	34	28	71	77	53
Trst, 24. novembra	83	50	87	31	84
Linc, 24. novembra	10	68	27	65	87

Sekire in plenke
iz najboljšega jekla, lastnega izdelka, kakor tudi drugo kovaško orodje priporočam
2881 2-2
Franc Kermelj, kovaški mojster
v Motovljah, p. Poljane nad Škofjo Loko.

»Kdor ne doseže uspeha, dobi denar nazaj.«
Stoviti pospeševalni brade

„Rapid“

profesorja Meunier, Pariz, učinkuje čudovito na rast brk (tudi zalazci) pri mladih in starih. Kjer je le mab, se razvije kmalu brada. „Rapid“ je s stališča odznanje vede najboljši izdelek na svetu. Pristen le na prodaj za Avstr.-Ogr. pri tvrdki „Kosmetischer Versand“, Dun. Novo-mesto št. 22 po povzetju v tubah za le K 2, 3 in 4. (Pošta posebej.) Velika doza za poizkus franco za K 1-10 v znamkah. — C. L. F. v Gradcu piše: Lepa hvala za vaše izborni sredstvo. Prej so se mi posmehovali, sedaj mi zavirajo.

2 enonad-stropni hiši

se prodasta pod zelo ugodnimi pogoji. Več pove lastnik na **Trnovskem pri-stanu št. 14** v Ljubljani. 2376 10 6

2590 1-1 **Božična**

priložnostna prodaja!

Ena izmed ponudeb!

Najnovejši šau-ovratnik iz črne, pristne kožuhovine
140 cm dolg ..... K 9-20
Temu primeren plošč muf 3-25
Eleg. damska kapa iz kožuhovine, črna, sealskin imit. 6-70

Grand „Au Prix Fixe“ Dunaj, Graben 15/21
Magasin, Vhod Habsburg. 1
Ustanovljeno 1872. **Kommer & Schlesinger** Ustanovljeno 1872.

Slovenoci! Domača tvrdka pro-daja snovi za napravo fine in .. okusne domače pijače ..

za na tropine, droži in na vodo. Snovi so naravne in zato popolnoma neškodljive. Dobro je pijačo pozimi narediti, da se do spomladi uleži. — Cene so: I. vrste gld. 8-15, II. vrste gld. 7-20, III. vrste gld. 5-90. **Fr. Humljak**, trgovina z spec. blagom, delikatesami in poljskimi pridelki. **Gradec**, Auen-bruggerjeva ulica 26. 2424 2

Brazay- Francovo žganje

Je že 40 let preizku-seno domače sredstvo

posebno kot sredstvo proti migreni, influenci, trganju, revmi, dalje služi v okrepčilo oči, za izpiranje grla in vratu. Neprimerno izboren pri masaži, najboljši sredstvo za rast las.

Dobiva se povsod.

Brázay Kálmán,

Wien, III./2. Löwengasse Nr. 2.
281 11 8-6

Vljudno se priporoča .....
trgovina s klobuki in čevlji

Ivan Podlesnik ml.

Ljubljana, Stari trg šte. 10.

Velika zaloga. — Solidno blago. — Zmerno cene. . .

2178 52 9

Pozor!

Kadar pridete v Ljubljano kupovat gvančno blago, zglosite se v **spodaj priporočenih trgovinah**, kjer imate na razpolago zelo veliko zalogo najnovejšega **blaga** za moške in ženske obleke v suknem in volnenem blagu.

Nadalje vse vrste perilnega parhta, kambrika in kotenine, ogrinjalk, koltre, koce in sploh v to stroko spadajoče blago.

Čisto posebno omenjena naj bode velikanska zaloga vseh vrst **rut**.

Vsled velikanskega nakupa iz prvih tovarn je umljivo, da so cene zelo ugodne.

Za mnogobrojni obisk se priporočajo trgovine: 2308 5-4

R. Miklauc

Špitalske ulice št. 5.

„Pri Škofu“

Pogačarjev trg (sadni trg)
nasproti mokařev v veliki mestni hiši.

„Pri Miklavžu“

Medene ulice.

Naročnikom se na željo tudi dopošljejo vzorci brezplačno. Pri naročbi istih naj se natančno naznani vrsta blaga, od katerega se vzorci zahtevajo.

FRANC JOŽEFOVA grenčica

Ohranitev zdravega - želodca -

tiči največ v ohranitvi, pospeševanju in v uravnavi prebavljanja ter odstranitvi nadležnega zaprtja. Preizkušeno iz izbranih najboljših in uspešnih zdravilnih soli skrbno napravljeno, tek zbujačo in prebavljanje pospešujočo in lahko odvajajočo domače zdravilo, ki ublaži in odstrani znane naslednje nezmernosti, slabe diete, prehlajenja, in zoprnega zaprtja, n. pr. gorečico, napenjanje, nezmerne tvoritve kislin ter krče je *dr. Rose balsam za želodec* iz lekarne B. FRAGNERJA v PRAGI.

1/2 steklenica 1 K, 1 steklenica 2 K.

SVARILO!

Vsi deli embalaže imajo postavno deponovano varstveno znamko.

Glavna zaloga
lekarna B. FRAGNER-Ja v PRAGI
c. in kr. dvornega dobavitelja

„pri črnem orlu“

Praga, Malá Strana, ogel Nerudove ul. 203.

Po pošti razpošilja se vsak dan. Proti vpošiljavi K 256 se pošlje velika steklenica in za K 150 mala steklenica na vse postaje avstro-ogrske monarhije poštne prosto.

Zaloge v lekarnah Avstro-Ogrske, v Ljubljani se dobiva pri gg. lekarnarjih: G. Piccoli. U. pl. Trnkóczy, M. Mardetschläger, J. Mayr. 431 b 20—20.

KAVINA PRIMES

zajamčeno pristna cikorijska

izdeluje

Prva jugoslovanska tovarna
za kavine surogate, figovo in sladno kavo

Ljubljani

Tovarna za stole
Franceta Šolgeljina

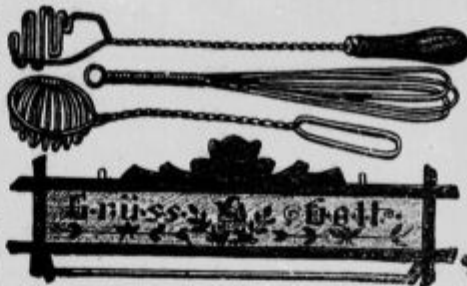
na Bregu, p. Borovnica, Kranjsko
izdeluje

vsakovrstne stole
od preprostih do najfinjših po najnižjih cenah brez konkurence. Ilustrovan cenik pošlje se na zahtevo 2526 D 26—24 zastoj in franko.

Stepalnik, žilčar za
omoke, priprava za
krompir vse 3 komade
za 25 kr. Držalo za
brisačo, umetno izrezljano
in vezeno s steklom 25 kr.

Revolucijo

je provzročila velikanska kupčija naštetih stvari po 25 kr. Da omogočim tudi onim, ki bivajo po deželi, nakup teh neverjetno cenib rečij, sem izdal cenike z nekaj tisoč naslikanih stvari po 25 kr.; vsakomur poštne prosto, kateri

dobiva se tudi blago po višji ceni. Razpošiljam te cenike na zahtevanje postane gotovo moj odjemalec. 2236 10—8

Izvozna hiša Hermann Auer, Dunaj, IX./2. Nussdorferstr. 3.—X. (krščanska tvrda).

Svete podobe v steklenem poklopu 15 cm višoke prekrasne 25 kr.

Fr. Čuden

urar in trgovec na drobno in debelo v

Ljubljani.

Edini zastopnik švicarskih tovarn „Union“.

Najnižje cene.

Lepi novi ceniki na zahtevo tudi poštne prosto. 997 16

Pozor, kmetice in dekleta V moji lekarniški praksi, katero izvršujem že čez 25 let, posrečilo se mi je, iznajti najboljšo sredstvo za rast las, to je Kaplor št. II. Isti deluje, da postanejo lasje gosti dolgi in odstranjuje prhljaj (luske) na glavi. Cena (franko na vsako pošto) je: 1 lončič 3 K 60 v 2 lončiča 5 K. Treba, da si vsaka obitelj naroči. — Prosim, da se naroči samo od mene pod naslovom: P. Jurčič, lekarnar, Pakrac št. 65, Slavonija. Denar se pošlje naprej ali s poštanim povzetjem. 2643 10—1

Novosti

Zelo ефектно!

Briljantni angel. zvonci za božično drevo

s 6 pozlačenimi angeli, 30 cm visoko. Nezdobljiv vrh za drevesce. — Jamstvo za izborni funkcijo. 2627 4—1

Najlepši in najnovejši okras božičnega drevesa,

ki naj ga ne pogreša nobena kršč. rodbina.

Topli zrak 3 sveč žene kolo, pritrjene kroglice bijelo ob zvonce, kar povzroči lepozvonenje ki prija mladim in starim.

Komad naprej plačan s karton. in navodilom fran.

K 1.50

3 kom. K 4.—

6 „ „ 7.50

12 „ „ 13.50

24 „ „ 26.50

Po povzetju 90 vin več.

Če ne ugaja, denar naj.

Naroča naj se pravočasno pri

Hanns Konrad prva tovarnica ur, Most (Brüx) št. 1960. Česko.

Moj 200 strani broječi, 3000 slik vsebuje, cenik se pošlje na zahtevo zastoj in franko.

Išče se dekla v župnišče na Dolenjskem.

Oskrbovala bi malo gospodarstvo. Osebe z glednega življenja naj pošljejo ponudbe na upravnishstvo „Domoljuba“ v Ljubljani. 2604 3-2

Use vrste glame in sena

stisnjene od vseh postaj se dobivajo po

Viljemu Löwbeer, Dunaj

II.3. Gredierstrasse 10. 1903 4

!! Največji uspeh nove dobe !!
je sloviti

MINIOS^{ov} PRALNI PRAŠEK

KAKOR EN MOŽ SE GA DRŽE MILIONI.

Vpisana varstvena znamka.

Daje snežno belo in popolno brez duha perilo in izredno varuje platenino. Brez mila sode ali drugih dodatkov se rabi prav po navodilu. Pristen samo v izvornih zavojih z gorenjo varstveno znamko. 2197 16—5

250 gramov-zavoj po 16 vin.

500 „ „ „ 30 „

1 kg „ „ „ 56 „

Noben zavoj brez gorenje varstvene znamke ni moj izdelek in preti z njo nevarnost, da se pokvari perilo.

Dobiva se v vseh drogerijah, trgovinah s kolonijalnim blagom, lekarnah in trgovinah z milom.

Na debelo pri L. Miniosu na Dunaju, I. Mülkerbastel 3.

Za nagluhe.

je Ploberjev novo-
zbojš. slušni bob-
niš neobh. potre-
ben. (Patent v vseh
kult. drž.) Z vel. uspe-
hom se rabi, ako šumi
po ušesih in pri ner-
voznem boleju
ušes. Kdor ni po-
pol. gluha, dospe skoro
do popoln. sluha. Ne-
porušljiv in skoro neviden, ako se nosi v ušesu.
Tisoči v rabi. Mnogo zahvalnic od gospode in
zdravnikov. Pošilja se, ako se pošlje denar nanrej
ali povzame. 1 komad 10 K, 2 komada 18 K. — Pro-
spekt s priročali zastoji. 2889 3-2

C. POEHLMANN, Königinstr. 4, München W. 44.
Moja soproga je 5 let čutila hudo šumenje po
ušesih in je malo slišala; po komaj trimesečni po-
rabi Vašega slušnega bobniča je pa skoro popolno
ozdravljena, in Vam z radostjo sporočam, da sedaj
po preteku petih let zopet čuje tikatakanje ure. Po-
trudil se bom vedno najtopl priporočati Vašo tako
koristno iznajdbo in dal na željo rad vsakomur
pojasnila. Ulm, O. K.

183 D 49-45

Klauerjev

„Triglav“

je najboljši zdrav izmed
vseh klauerjev.Pravi in pristen Triglav
izdeluje ednole

J. KLAUER, Ljubljana.

Marija Rovšek

Ljubljana, Kolodvorske ulice šte. 35
nasproti „Tišlerjeve gostilne“. Največja za-
loga izgotovljenih oblek, zimskih sukenj in havelokov
domačega izdelka. — Velika izber klobukov,
kovčegov, dežnikov, čevljev, perila in raznega
druzega blaga. — Ker dobivam blago naravnost iz
tovarn, mi je mogoče postreči z najboljšim in svežim
blagom po najnižjih cenah. Priporočam se prav topla
preč. duhovščini, p. n. občinstvu iz mesta in dežele,
posebno vsem potnikom, ki odhajate v Ameriko ali
prihajate nazaj. — Predno si nakupite obleko, ogledite
si mojo zalogo in prepričali se bode, da prodajam
najboljše blago po zelo nizkih cenah, brez konkurence.
Z velespoštovanjem 1907 8

Marija Rovšek, trgovka
Kolodvorske ul. 35, nasproti „Tišlerjeve gostilne“.

Največja zaloga železnine, travers,
železniških šin, cementa, štorij za strope,
strešne pločevine in lepenke, slamoreznic,
mlatilnic, gepelnov, čistilnic, preš za grozdje
in sadje, plugov in bran

v Ljubljani, na Marije Terezije cesti šte. 1.
(zraven „Figabirta“ in na

Valvazorjevem trgu 6, naspr. Krizanske cerkve.

Ondi se dobijo železni nagrobni križi, pumpe
in cevi za vodo, vino in gnojico, kotli za klajo in
žganje, štedilniki in peči, kuhinjska oprema, železne
ročno-povlečene grablje, ose, potrebščine za mle-
karne, ter razno orodje za kovače, ključavničarje,
kleparje, zidarje, tesarje in mizarje. Točne potrebe
in zmernih cen zagotavlja 1886 19-14

Fr. Stupica, trgovec.

Fran Zeman, Ljubljana

Poljanska cesta 24 in v tovarni pri živinskem
sejmu. — Skladišče hvalno znanih gepelnov, sla-
moreznic, klaj, mlatilnic, motorjev za žage in
mline, tromb in cevi za vodovode, ter vseh po-
trebščin za kmetijstvo! 2323 7-2
Nizke cene! Zajamčeno blago!

Nedosežne prednosti, brez kon-
kurence, v ceni, najboljše, naj-
modernejše in res 2011 20-11

precizijska ura je intakt
iz jekla, srebra in zlata
pri vsakem urarju.

Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico

(registrovana zadruga z neomejeno zavezo)

sprejema hranilne vloge od vsakega, če je njen ud ali ne, ter
obrestuje po

4 1/2 %

na leto. — Obresti se pripisujejo glavnici koncem vsacega
leta brez posebnega naročila.

Rentni davek plačuje posojilnica sama, ne da bi istega
odtegovala vlagateljem.

24-7 5-4

1. kranjsko podjetje za umetno stek-
larstvo in slikanje na steklo

Aug. Agnola,

Dunajska cesta 13a, poleg Figovca

se priporoča prečistiti duhovščini in p. n.
slavn. občinstvu za napravo cerkvenih oknov
z umetnim steklarstvom ali slikane na steklo,
stavenih del, napravo okvirov, itd. itd. —
Ima tudi v zalogi različno porcelansko in
stekleno posodo za namizje gostin in za-
sebnike, svetilke, okvire itd. po najnižjih ce-
nah. — Narisi, ceniki in proračuni na za-
htevo zastoji, mnoga spričevala za dovršena
dela so cenjenim odjemalcem v ogled na
razpislo. 1804 52-10

„Slava Mariji“

ob tristoletnici Marijine družbe se še vedno
dobi v „Katol. bukvarni“ v Ljubljani po 40 v. izvod.

Kranjska tov. lanenega olja

Zabret & Huter v Kranju

priporoča 2307 11-7

lanene tropine (preše)

najboljše kakovosti v vrečah po 50 kilog. in

sladko laneno olje.

Opomniti je, da je laneno olje mrvalo stiskano, nima
v sebi nikavega albumina in je ravno raditega najboljše ka-
kovosti. V kolikor pa je laneno olje boljše brez te sestavine,
v toliki meri pridobiva s to sestavino lanene tropine. Analiza
lanenih tropin znaša: 40-41 % surovega proteina (belja-
kovin) z 9-10 % olja, po analizi št. 1901 c. kr. poljedelsko-
kemičnega preizkuševališča na Dunaju.

Sirolin

Povečuje slast do jedi in teže telesa,
odstranjuje kašelj, izmetavanje gnoja,
močno potenje. 2209 D 44-27

Priporočajo vsak dan pri
pljučnih boleznih, katarh
oslovskega kašlja, škro-
fulozi, Influenca
mnogostevilni profesorji in zdravniki.

F. Hoffmann - La Roche & Co.,
Basel (Švica).

„Roche“

Dobiva se z zdravniškim receptom po
4 K steklenica.

Ker se ponujajo manj vredna ponarejanja, pro-
simo zahtevajte vedno: izvirni zavitek „Roche“.

Josip Janko
urar v Kamniku
2626 1 Velika ulica

priporoča veli-
ko zalogo žep-
nih in stenskih
ur, budilnic, ve-
rižic, prstanov,
uhonov, brošev
kakor tudi vsa
kovrstnih očal, po zelo
nizki ceni. — Popravila,
tudi najtežavnejša, izvršim
vestno pod poročtvom.

DOMAČA TISKARNA.

Vsak svoj tiskar!

Z mojim kavčuk. tisk. aparatom more
vsak takoj tiskati posenice, naslove,
okrožnice, uradna vabila itd. Enkratni
stavki omogoči tisoče natisov. —
Cena z vsemi potrebnimi:

65 črk K	1'-	90 črk K	1-40
120 "	2'-	140 "	2-40
215 "	4'-	255 "	4-80
354 "	6'-	468 "	7-50
650 "	10'-	809 "	12'-

Za 2 K dobile avtom. počat
„Selbstfärber“ s
poljubnim napisom, napisni prostor
38x10 mm. Velikost 4. (10x15 mm)
K 3—, s 50x10 mm K 4—
Cena za popoln aparat z barvo.

J. LEWINSON

Izdelovanje pečatov in livarna kavčuk-črk.
DUNAJ, I 146, Adlergasse 12, podružnica
Odesa (Rusko).

Neugajajoče se vzame nazaj.

Za K 4.—

okusno izdelan kavč.
pečat, do 4 vrst be-
sedila, neporušljiv,
zelo elegant., javor-
jeva kaseta, z nepo-
rabilno barveno ka-
seto, kras za vsak
pisnik; — s kaseto
iz papirja in trajnim
barvilom le K 3'—.

2652 4-1

Ceniki zastoj. — Zastopniki se iščejo.

Zarezano strešno opeko

(Strangfalzige) prve in druge vrste iz najboljše
ilovice zaradi preselitve skladišča po zelo ugodni
ceni priporoča 2646 5-1

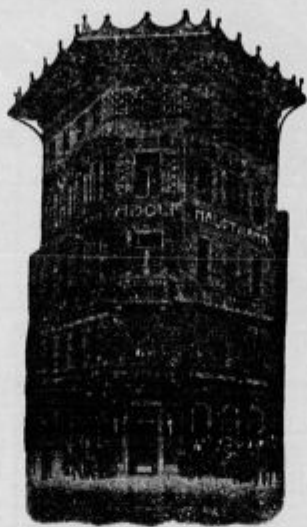
Frano Pečnik, Domžale.

Schicht-ovo milo je najboljšje!

K pranju idem kot na ples
Moči potreba ni zares;
Schicht-ovo ker rabim milo
Nimam sitnosti obilo. 2441 3-2 a

Ceniki zastoj in franko.

Ceniki zastoj in franko.

Priznano najboljšje oljnate barve

prodaja po najnižjih cenah

Adolf Hauptmann

v Ljubljani

tovarna oljnatih barv, firnežev, lakev
in steklarskega kleja. 2322 2-3

Poškusite
in priporočite
izdelke

Vydrove tovarne hranil
v Pragi VIII. Cenovnik zastoj.

Zadružna mlekarna v Gorjah pri Bledu penuja čajno surovo maslo

(Theebutter) najfinejše kvalitete franko
2 K 60 kilo. Ponudbe na naslov zgoraj
imenovane mlekarne. 2520 3-2

Čvrst in krepak deček

poštenih starišev, ki ima veselje do pekovske
obrti sprejme se takoj pod zelo ugodnimi po-
goji pri Lovro Sušniku v Škofjifloki. 2624 1

Zahvala.

2666

Podpisana se zahvaljujeva slav. „Vza-
jemni zavarovalnici v Ljub-
ljani“, ker nama je vsled požara dne
19. novembra t. l. ves zavarovani
znesek tako hitro izplačala, ne
da bi kaj odtegnila. Vsled tega ta domači
zavod vsakemu najtopleje priporoča.

Topole, dne 22. novembra 1906.

Janez Lap.

Jakob Lovša.

Zdravnik strokovnjak

univ. med. dr. **BOGDAN DERČ**

usoja si javiti, da ordinira

V Ljubljani, Sodnijske ulice št. 1, I. nad.
vsaki dan od 10—11 in od 2—4 ure
za otroške in notranje bolezni.

Brezplačna ordinacija za otroške bo-
lezni v mestnem ambulatoriju „Mestni
dom“. 2647

Razpošiljanje blaga
na vse kraje sveta!

Najcenejša, največja
ekspozitna trdnica!

H. Suttner, urar Ljubljana

Mestni trg nasproti rotovža prej v Kranju priporoča svojo

veliko zalogo finih švicarskih ur, brilantov, zlatnine srebr-
nine v veliki meri po najnižjih cenah.

V dokaz, da je moje blago res fino in dobro, je to, da ga razpošiljam po
celem svetu. Na stotine pohvalnih pisem je vsakomur prostovoljno na ogled,
da se lahko sam prepriča. 1821 19-11

Prosim, zahtevajte
veliki, novi cenik, ki
se pošlje zastoj in
poštne prosto. . .

Izdelane postelje

Iz rdečega posteljnega lineta! Prav dobro napolnjeno. Pernica ali blazina, 180 cm dolga, 116 cm široka.

Široka K 10—, K 12—, K 15— in K 18— 2 metra dolga, 140 cm široka K 14—, K 16—, K 18—, K 21—. Zglavnik 80 cm dolg, in cm širok K 3—, K 3-50 in 58 4—, 90 cm dolg, 70 cm širok K 4-50 in K 5-50. Izdelujem tudi po kakršnikoli drugi meri. 3-delni modroci iz žime za 1 posteljo K 27—, boljši K 33—. Pošilja se pošiljne prosto po povzetju od K 10— naprej. Zamenja ali nazaj se vzame proti povrnitvi potnih stroškov. 6-4 Benedikt Sacusel, Lobos 910 pri Piznu na Češkem. 2499

Ceno češko perje

1 kg novega sivnega skubljenega dobrega gosjega perja K 2—, boljšega K 2-40, 1 kg. belega skubljenega, puhla podob. K 3-60, K 5—: 1 kg najfin. snežnobelega skubljen K 6-40, K 8—, Razpošilja se po povzetju. Pošilja nad 5 kg franko. Zamenja dovoljena. S. Benisch, Dešenice, št. 71, Češko. 2498 10-4

Koverte s firmo
priporoča
Katoliška tiskarnaPrav zastoj
brez vsakega plačila

dobi za božično darilo ponoči se bliščečo železniško budilko ali Roskopf uro v vrednosti 5 K poleg lepega stenskega koledarja s košarico, vsak ki naroči do 15. decembra blaga črez 30 K. — Zahtevajte torej takoj moj cenik z 2000 podobami zastoj in franko. Telefon 3523. Mats Bönnel, urar, Dunaj IV., Margaretenstr. 27.

Ne kupite
nobene ure

dokler niste prejeli mojega velikega cenika:

gld. 1-50 gld. 3-50
nikel. Roskopf ure . gl. 1-50
Goldin . . . . . 2—
srebrne . . . . . 3—
s dvojnim pokrovom . 4—
s 8 sreb. . . . . 5—
plošč. j. klone ure . 5-50
amer. Golddouble . 5—
prave Roskopf-patent . 5-50
prave „Omaga“ . 9-50
srebr. oklopne veržice . 1—
14karatno zlate ure . 8-50
14karatno zlate verž. . 10—
14karatni klasi pretani . 2—
stenske ure od . 2-80
z bitjem liki zvonom . 4-50
z godbo . . . . . 6—
s kokavico 2-50
kuhinjske ure 1-50
budilke 1-50
z ponedel. teče 1-50
z dvojn. zvonom 1-75
budilke s bitjem in 2-50
zvonomem liki zvonom .
Triletno pism. o jamstvo, za .
neprimerno d. nar. nazaj.
Razpošilja po povzetju.

Maks Bönnel

2388 urar 20-6

Dunaj, VI., Margarethenstr. 27 (v lastni hiši)

Zahtevajte moj cenik z 2000 slikami zastoj in pošiljne prosto.

Tune Češko posteljno
perje

1 kg novega skubljenega K 9-60, boljšega K 13—, belega, jako mehkega, skubljenega K 18—; kren 24—, snežnobelega, mehkega, skubljenega K 30—; kren 36—. Pošilja se franko proti povzetju. Tudi se zamenja ali nazaj vzame proti povrnitvi potnih stroškov. Benedikt Sacusel, Lobos 159 2501 s. Piznu na Češkem

Zanimiva ocena iz učenjaških krogov:
Profesor Dr. J. Pr. plše na 2537 3

Rastlinsko destilacijo
„Florian“ v Ljubljani:

Vaša grenčica „Florian“ je izvrstno krepčilo za želodec.

Tudi ena

ki želi zaslužiti pri tekmovalju 15.000 kron za kuhinjske recepte.

Ceres

Podrobni pogoji tega Ceres-tekmovanja se dobe brezplačno pri vsakem boljšem trgovcu. c 3 2313 6-3

jedilne masti.

Za 5 vinarjev

si more vsak preskrbeti prednosti pri nakupu blaga za obleko, kakoršnih sicer ni dobiti, kdor prosil po dopisnici za poslatev vzorcev pri veliki trgovini bratje Lechner v Gradcu, železna hiša. To ne stane nič, na izbero pa ima vsak najmodernejšo blago za damske obleke, črno in barvano perilno blago, posteljino, oksford, loden, sukno, vse vrste platno za perilo in posteljno opravo, in mnogo drugih predmetov, poleg cenika o vseh vrstah perila i. t. d. — Zložno si more vsak doma izbrati in potem kar najceneje izvršiti najboljši nakup. Mnogo hiš naroča že celo vrsto let vse svoje potrebščine le od tam, ker so se prepričali, da ima ta strogo reelna trgovina pred očmi edino zadovoljnost svojih odjemalcev.

2126 18-7

Strešne škode

hrastove, suhe, 15 tisoč komadov, se prodajo. — Cena po dogovoru. Župni urad pri Sv. Joštu nad Vrhniko. 2670 3-1

A. Šarabon v Ljubljani

tlk svetega Petra cerkve.

Trgovina s špacerijskim blagom, moko, žganjem in deželimi pridelki na drobno in debelo. Velika zaloga istrskega in laškega brinja, fig in sliv za žganjekuho. Ob času setve najboljša, zjamčeno zanesljivo kaljiva travna, žitna, detelina in vrtna semena. Dobi se tudi kladno apno in redilni prašek za živino. Najnižje cene, poštna in točna postrežba.

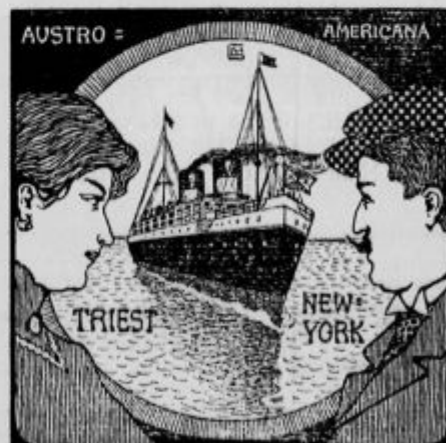
479 26-20

Pozor! Čitaj! Pozor!
Pakraške želodčne
kapljice.

Staro slovit, izvrstno delujoče sredstvo pri boleznih v želodcu in črevih, — osobito se priporočajo — pri zaprtju in nerednem odvajanju — pehanju, — kongestiji — pomanjkanju teka, krčih itd. Nedosežno sredstvo za uzdržanje dobrega prebavanja. 2444 20-3

Delovanje izvrstno, vspeh siguren. Cena je za 12 steklenic (1 dvanaajstorič) 5 K franko na vsako pošto po povzetju ali če se pošlje denar naprej. Manj kot 12 steklenic se ne pošilja. Prosimo, da se naroča naravnost od:

P. Jurišića, lekarnarja
v Pakracu št. 65. (Slavonija).

Potniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in za neslajvo potovanje naj se obrnejo na
Simona Kmetek
v Ljubljani Korošćevska ulica 26.
Vsakovrstna Pojasnila dajo se brezplačno.